ફોનોગ્રાફ ગાયનસંગ્રહ

ભા. ૧ થી ૫

કી. ૫.૦ આના

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गुजराती कॉपीराअिट विभाग

अनुक्रमांक [illegible] वर्गांक

पुस्तकनुं नाम [illegible]

विषय [illegible]

જગપ્રખ્યાત ચુંટી કાઢેલા ગાયનોનો

—: અમુલ્ય ખજાનો :—

સંગીત ફોનોગ્રાફ

ગાયન સંગ્રહ.

ભાગ ૧ થી ૫ સાથે.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા,

બુકસેલર મણીલાલ ભાઈશંકર વ્યાસ.

ઠે. બેગમપુરાની આમલીશેરી, સ્ટેશનરોડ–સુરત.

સુધારા વધારા સાથેની આવૃત્તિ બીજી.

સને ૧૯૨૪ " કોપીરાઇટ " સંવત ૧૯૮૦

કીમત દશ આના.

D. M. SHAH.

છાપનારનું નામઃ—**નાથુભાઇ દેવચંદ.**
છાપવાનું ઠેકાણુંઃ—**દેશી મિત્ર** પ્રેસ લીમડાચોક, **સુરત.**
છપાવનારનું નામઃ—**મણીલાલ ભાઈશંકર વ્યાસ.**
છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણુંઃ—બેગમપુરાની આમલીશેરી,
સ્ટેશનરોડ, **સુરત.**

વિદ્યાપીઠ
ચેતવણી અમદાવાદ
૧૧૬૯૭
ગ્રંથાગાર ... ગુજરાત

હમારી આ બુકની,

વધી પડેલી ખ્યાતી જોઇ કેટલાક કૃર્પાળુ વ્યાપારી ભાઇઓ એ—નામને મળતાંજ નામની બુક છપાવી વચે છે. પણ ગ્રાહકો તે લઇ પસ્તાય છે, કારણ કે, અમારી બુક માંહેના ગાયનોની ચુંટણી, છાપ, ગોઠવણી, સુંદરતા વિગેરે જેટલી ઉત્તમ પ્રકારની છે. તેની હરીફાઇ તેઓથી થઇ શકતી નથી. એટલે તેઓ માત્ર કમાવવાને ખાતર વેઠીયાવાડ જેવું કચરાપટ્ટી સોધુ કામ તૈયાર કરી આ નામને મળતીજ બુક છપાવી મારી ગ્રહાકોને છેતરે છે; જેથી હમારા કદરદાન ગ્રહાક બંધુને ચેતવણી આપવાની જરૂર છે કે—આવી બુક ખરીદતાં પહેલાં બુકનું આખું નામ, પાનાની અને ગાયનની સંખ્યા, અને પ્રસિદ્ધ કર્તાનું આખું નામ, બરાબર વાંચીનેજ ખરીદવી જેથી પાછળથી પસ્તાવાનું ન રહે.

પ્રસિદ્ધ કર્ત્તા.

સંગીત ફોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ.

—ભાગ ૧ થી ૫ સાથે.—

(૧) વીર કુણાલ. —રાગ,—ગઝલ—

અમારા દેશને છોડી, અમે થાનાર પરદેશી;
હૃદયને મેળવી લેશે, અમારો પ્યાર પરદેશી.
થયા દુર્ભાગીયાં એવા, તજાવી દેશની સેવા;
ભટકશું પારકા ઘરમાં, બની લાચાર પરદેશી.
અમારી ધર્મ નીતિથી, અમારી સત્ય રીતિથી;
અમે સત્કર્મથી થઈશું, હૃદયનાં હાર પરદેશી.
અમારા દેશ બંધુઓ, અમારી જન્મ ભુમીમાં;
હવે છેલ્લા પ્રણામો છે, અમે હદપાર પરદેશી !

(૨) વીર કેશરી. —રાગ—ગઝલ—કવ્વાલી—

થવાનું ના થવાનું કહે; નજુમી કોણ એવો છે;
ન જાણ્યું જાનકી નાથે; સવારે શું થવાનું છે ?
હતી શલ્યા રૂપે "અહલ્યા"; જગતમાં વાત જાહેર છે;
ન જાણ્યું જ્ઞાની ગૌતમે; સવારે શું થવાનું છે ?
હતા કૌરવ અને પાંડવ; જગતમાં મહાબળી યોદ્ધા;
ન જાણ્યું ભીષ્મ જેવાએ; સવારે શું થવાનું છે ?

રમ્યા જુગટુ સહુ સાથે; વિભુતી સૌ ગયા હારી;
ન જાણ્યું ધર્મ જેવાએ; સવારે શું થવાનું છે ?

(૩) બલીરાજા. —:૦:—

મારી સજની, તું ક્યાં રમી આવી રજની, સાચું બોલ, બોલ, બોલ,
શાણી સૈયર, તું શીદને આળ ચડાવે, કેડો છોડ, છોડ, છોડ ?
હમણાં માળા ગુંથી હુતીને, હમણાં કેમ કરમાણી,
પરસેવો તને ક્યાં વળ્યો, તારી ભમ્મર ક્યાં ભીંજાણી.—સાચું.
કાળો ભમરો શીરપર બેઠો, ઉડાડતાં ગભરાણી,
લાંપાટે લટ છુટી ગઈ—મારી ભમ્મર ત્યાં ભીંજાણી.—કેડો.
કસ્તુરી તારા અંગે મ્હેકે, કુસુમ કળીના હારો,
નયન રહ્યાં છે નાચી નવેલી, મળીયો કોણ ઠગારો—સાચું.
ચંદ્ર સરોવર નહાવા ગઈતી, વાટે મળ્યો એક માળી,
છાબ ભરીને ગજરા આપ્યા, હું તો તમથી હારી.—કેડો.

(૪) બલીરાજા. —:૦:—

વશ કીધો તેં વીર મારો, જે ગુણીયલ ને બહુ સારો,
નથી વાંક જરા કાંઈ મારો, નણદલ તમ વીર ઠગારો;
રંગ મહેલમાં હતી એકલી, આવી અડપલુ કરી ગયા.
ચુંબન કરી, ભરી અંક મીલાવી, મોહન મનડું હરી ગયા—નથી.
વસંત જોબન ફુલવાડીમાં, ભુલો પડી ગયો ભમરો,
લાલચ આપી તેં લલચાવ્યો, બંધુ ડાહ્યો ડમરો—વશ.
શરમાળે મને શાન કરીને, કંચુકીની કશ છોડી,
હૃદય ધરાપર થન થન નાચ્યા, લાજ શરમ સૌ તોડી—નથી.
—વદન ચન્દ્ર છબી રતી લજાવે, ભ્રકુટી કામણગારી,
બંધુ મારો સરળ હૃદયનો કળા અજબ છે તારી—વશ.

(૫) ભરથરી. –પીંગળા અને ભરથરીનો સંવાદ–

ધીક સુવા ધીક મુજને ધીક કામ વિકારજી;
જેણરે ભુલાવી મને સત્યથી, કર્યા નીચ વિચારજી.
–ભેખરે ઉતારો રાજા ભરથરી.
ક્ષમા કરોરે રાજા રંક હું, નારી અજ્ઞાની જાતજી;
અન્ય વખત એવું નહીં કરૂં, લાજ્યા માતને તાતજી.–ભેખરે.
કપટ રૂપીરે રાણી પીંગળા, એશુ બોલે વચનજી;
રાજરે તજ્યું તુજ કારણે, જો વિચારીને મનજી;
–ભિક્ષા દેને મૈયા પીંગલા.
તુંરે ખોટી ને ખોટું રાજ છે, ખોટો સારો સંસારજી;
અલખ જગાવું વન એકલો, જેથી પામુ ઉદ્ધારજી.–ભિક્ષા.
રહોતો રાજા રસોઇ કરૂં, જમતા જાઓ સ્વામીનાથજી;
ક્ષીરરે નીપજાવુ ક્ષણ એકમાં, જમીએ આપણ સાથજી–ભેખરે.
મઠીરે કરાવું રંગ મહેલમાં, રાખુ ગુપ્ત અવાસજી;
જેમરે જાણે નહિ જગતમાં, સાધો જોગ રહી પાસજી–ભેખરે.
મહેલરે તારાને રાણી શું કરૂં, કેવો ગુપ્ત અવાસજી;
ક્ષીરરે ભોજન તારૂં રાણી શું કરૂં, નથી ભોગની આશજી–ભિક્ષા.
વાસી જંગલના જોગી અમે, નહી ગ્રામમાં વાસજી;
વિષની વેલીથી અળગો રહું, નહિ નારીનો પાસજી.–ભિક્ષા.
ભગવા જોઇ રાજા ભરથરી, દાવાનળ દીલ થાયજી;
સાઇ કહો ન મારા કંથજી, લાગે દેહમાં લાયજી–ભેખરે.
વધુરે શું વદું રાણી પીંગળા, કરૂં અરે કેટલો ઉચ્ચારજી;
બંધુ જોવોરે બંધુ તજ્યો, માર્યો વચનનો મારજી,
–હવેરે રાજને રાણી શું કરૂં

વાંકીરે વિધાતા મને ભુલવી, લખીયા લેખ લલાટજી,
આનુંરે પ્રાયશ્ચિત હવે શું કરૂં, મારગ આપો પૃથ્વીમાતજી-ભેખરે.
ત્રણસો નારીરે અન્ય આપની, માળવપતિ મહારાજજી;
એકને કારણ એને નવ તજો, પાપી પીંગળાને કાજજી-ભેખરે.
મોહ છોડી દે રાણી પીંગળા, પ્રીત કર સતસંગજી;
સગુરે નથી કોઈ કોઈનું, આ સંસાર પતંગજી-ભિક્ષા.
દેતી હું તો ભીક્ષા દે મુને, નહિ તો કરૂં ગૃહ ત્યાગજી;
ગુરૂજી મારારે રોશે થશે, ચાલી જાય જમાતજી.-ભિક્ષા.

(૬) ભરથરી. —:૦:—

પિતાજી આ કોપ તમે શો કર્યો, જોગી વેષ બાપુ, શીદને ધર્યો,
મરી ગઈ છે માત, વળી જાઓ તાત;
પિતા ઓથ કોની છે, ઓરમાન માત,
ન બાપી કરી બાપુ જાશો નહીં;
પિતા પાછળ નહીં જીવું હુ તો સહી.

(૭) ભરથરી. —રાગ, લાવણી ભજન—

દેખા નહીં કછુ સાર જગતમેં, દેખા નહીં કછુ સાર,
મોહ બીસે મત લપટો યારો, દેખા નહીં કછુ સાર.—જગત૦
ચૌદ ચોકડી રાજ સીલે પન, ત્રણ્ણાકા નહીં પાર.
ભોગ ભોગતે ઇંદ્ર અપ્સરા, તૃપ્તી નહિ લગાર (૨)—જગત૦
જુઠા રંગ રૂપમેં ભૂલી, ક્રીડા કરત ગમાર;
રૂપ વીર્યબલ નાશ હુવા તબ, નહીં હે અપની નાર (૨)—જગત૦
પ્યારી મેરી જાની પીંગલા, દુબ રેહા એક તાર;
તોભી કીયા કૃતઘ્ની રાની, અશ્વપાલકું યાર (૨)—જગત૦

અલ્પ બખતકા યેહી તમાશા, દુઃખ હૈ અપરંપાર,
બેશક ઇસિકા ત્યાગ કરો તુમ, ફેર પસ્તાના યાર (૨)—જગત૦
એહી ભરથરી નાર ભરુસે, ભુલી 'હુવા ખુવાર;
એહી ભેખસે જગત શીખ દઉં, નવ ડુબો સંસાર,
નવ ડુબો સંસાર—જગતમેં, દેખા નહીં કછુ સાર.—જગત૦

(૮) ભરથરી. —રાગ—મરશીયા—

હાય, કેમ આ સહેશે ઉજેની રંડાપો, ધણી થઇછે રાજાજી માફ રાખો,
બાણુ લક્ષ માળવાના છો સ્વામી, કામ કોડીલા રૂપે ન ખામી,
ગાર અંગે ભભુત શી જામીરે,—હાય, કેમ૦
એક બાજુ કૃષ્ણા તમારી રૂએ, ચંદ્રકળા ચોધારા નીર ચુએ,
બાપુ સુખે ન આજ કોઇ સુએરે—હાય૦
મેહેલ મેહેલે વિલાપ છાયો છે, પવન શોકનો સઘળે વાયો છે;
કળકળતાં બાઇઓ ને ભાઇઓ છેરે—હાય૦
ખાંધે લટકી શી ભગવી ઝોળી, આવ્યા વસ્ત્ર કયાં ગેરૂ ઝબોળી;
હાય હઇડામા પ્રગટાવી હોળીરે—હાય૦
નથી વિક્રમ ભાઇની કંઇ આશા, કીધાં કરમે એવારે તમાશા;
એણે બીજાં જંગલ કયાંઇ વાસ્યાંરે—હાય૦
ધણી નોધારાં અમને કરોમાં, આ:તું અણધાર્યું પગલું ભરોમાં,
જોગી જીવતાં ચિત્તામાં ધરોમાંરે—હાય૦

(૯) દલપત ભજન. —રાગ—ભજન—

મોહન તારી મોરલીરે, વૃજનારને વેરણ થઈ! (૨) હે....હરી.
કોમળ સુરે કાળજુ કોર્યું, ચીતડું ચોર્યું વેરણ થઈ—મોહન.

કામ તો હવે કાંઇ ન સુજે (૨) સાંભળતા શત્રુ થઇ—(૨)
માતા પીતા તણી લાજુ તજીને, વૃંદાવનમાં ગઈ—મોહન.
વ્રજનારને વેરણ થઇ, મોહન તારી મોરલી–તારી મોરલી-(૨)
આવા આવા કારમાં કામણ (૨) શામળા સીધા થઇએ–મોહન.
દુઃખડા કેરા, ડુંગર ડોળ્યા, મા બાપડી લ્યો પઇએ–મોહન
"દલપત" શ્રીહના દેવને મળવા (૨) ગોપીઓ ગોકુળ ગઇ–મોહન

(૧૦) મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. —:૦:—

થઈ પ્રેમવશ પાતળીયા, મારા મનના માલીક મળીયારે....થઇ (૨)
પ્રીતે કરો સુખવાસ, સજનવા રાજ હૃદયના વાસી
પ્રેમદા પ્રીત જ્યોત પ્રકાશી. મારા મનના મનોરથ ફળીયારે....થઇ.
ભાગ્યવંત કર્યો ભગવનિ મુજને, જીવન સફળ થયું મારૂ
કરો શ્રીહરિ શુભ તમારૂં, મારા મનના માલીક મળીયારે....થઇ.

(૧૧) મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. —:૦:—

માલીકના બાળક સૌ, માલીક સૌના શ્રી જગનાથ (૨)
કર્તા હર્તા સૃષ્ટિના સૌ બાજી એને હાથ—
રૂણાનુબંધે આવી મળતું, બાંધ્યું નવ કોઈનાથી ખળતું,
જગત માત્ર તેને આધીન છે, અનાથના જે નાથ,
નહિ પીંડ આ પોતા તણો, પોતાનું કંઇ ના જાણવું,
સૌએ શુભાશુભ કર્મને પોતા તણુંજ પ્રમાણવું–જગત.

(૧૨) મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. —:૦:—

મંજરીએ મનડું મોહ્યું રે, મન ગમતા મહારાજ,
મારા મનગમતા મહારાજ; એ શું દીલડું આમ પ્રોયુંરે મનગમતા.
"શું આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે?"

સાખી { "મનને તો ગમતું ઘણું, મુખથી કેમ મંગાય,
"વીણ પ્રીછયે વીણુ પારખ્યે, ઘટે માન મુનિરાય"

સાખી { "માગ્યે માન ઘટે નહિ, જેવું જ્યાં દાતાર"
"સુખે સ્વીકારો પુષ્પ આ, ધરો કર્ણ મોઝાર."

અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયું રે..........મનગમતા.

(૧૩) માલતી–માધવ. —:૦:—

નાનકડી નાજુક નાર, બહુ નાનકડી, બહુ નાનકડી,
મારા લાલાની હું લાડકડી (૨) હું લાડકડી (૩)
આંખ નાગે મટકે પટકું હું લાલને–
નાની શું સમજે વ્હાલાના વ્હાલને (હું તો બધું એ સમજું છું)
જાણી ભોળો ભરથાર, તું બહુ માથે ચડી (૩) નાનકડી.

(૧૪) મહાશ્વેતા કાદમ્બરી, —:૦:—

શું કહું કથની મ્હારી રાજ, શું કહું કથની મ્હારી,
હું તો દૈવના પાસે હારી રાજ........................શું કહું.
પરખી પારીજાતિક મેં, અર્પણ કીધું મન મ્હારૂં.
પતી તજી પરલોક સિધાવ્યા, કરી જીવતર મમ ખારૂં રાજ–શું કહું
ચંદન કાષ્ટની ચિતા રચાવી, પતિ સહગમનની આશે,
શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણો પણ, ઉડી ગયો આકાશે રાજ–શું કહું
અરપ્યું મેં સર્વસ સ્વામીને, પ્રેમની કફની ધારી;
તજી જગત જંજાળ સર્વ હું, પ્રીતે ભજું ત્રીપુરારી–રાજ–શું કહું

(૧૫) ભરથરી. –રાગ આશાગોડી–

કામ છે દુષ્ટ વિકારી· અહા પ્રભુ ! કામ છે દુષ્ટ વિકારી;
ઈંદ્ર સમાન પતિ અતિ સુંદર, અશ્વપાલથી હો યારી અહા પ્રભુ–કા.

ત્રણુસાનેસાઠ ત્યાગી એકનેજ ચાહે, તેના ચિત્તમાં છે જારી છીનાળા
ધીક બાઈ તુજને, ધીક તારી બુદ્ધિ, વિપરિત વાત વિચારી–અહા.

(૧૬) ભરથરી. –રાગ સીંધાનો કનારો–

તારૂણી તુજથી નથીરે જુદાઇ, શશીવદની સુખ પામું હું આંહી,
વદન મનોહર તારૂં લલિતા, સૌરભ અંગ જઘન સુખદાઈ–તારૂણી.
ભ્રકુટી વિક્રમ સ્મિત અતિ વિભ્રમ, નિરખી પ્રિયા ભૂલું સરવેરે કાંઇ,
ત્રણુસાનેસાઠ ત્યાગી તુજનેરેચાહુ, તુજવિણ મુજ ક્ષણ કલ્પ સમજાઈ

(૧૭) વીર કેશરી. –રાગ ગઝલ–

ખરા તે હીંદના સંતાન લડે જે હીંદને કાજે,
લડે જે હીંદને કાજે, મરે જે હીંદને કાજે.
ડુબાતા દેશને દેખી, ચડે વારે ઉમંગથી;
પ્રભુ કે બાદશાહોથી, ઝુઝે જે હીંદને કાજે,
ન મોહે માયા મહોબતમાં, ન લોભે માલ દોલતમાં;
જીવન જર પ્રાણ સૌ પલમાં, તજે જે હીંદને કાજે,
યતો ધર્મ સ્તતો જય છે, કરો યાહોમ શો ભય છે;
અમર તે થાય છે નિશ્ચે, મરે જે હીંદને કાજે.

(૧૮) વિરવિજય. —રાગ–ગઝલ—

તમોને જો તમારાથી, તમારો દેશ પ્યારો છે,
ન તજશો ધર્મ નિતી તો, વિજય અંતે થનારો છે!
હશે જો સંપ ને સમતા, વળી કર્તવ્યને હિમ્મત,
તમારા ભાગ્યનો આખર, ચમકવાનો સિતારો છે!
જશે એ રાત અંધારી, ચમકતા શૌર્યનો ભાનુ;
ઝુકો યાહોમ કરી રણમાં, વિજય ડંકો તમારો છે!

૧૧૬૫૭

(૧૯) મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. –રાગ ભજન–

રામ ભજ તું પ્રાણીયા. તારા ભવની ભાવટ ભાગશે (૨)
"બોલો રામ સીતારામ" પંખીડા તું જો વિચારી
કર્મ તારા લે સંભારી, વાસના નઠારી તુને રૌવ રૌવ નર્કે નાંખશે-રામ.
મૂઢ તેં મતિ વિસારી, મતિ તેવી ગતિ તારી,
ઉઠજે સંભાળી તારી કાયા કંચનની થશે–રામ.

(૨૦) મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. –રાગ ભજન–

રૂપે શું મન રાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે ભગવાન ભજો (૨)
હાડમાંસને રૂધિર ભરેલું, મઢ્યું ચામડે અંગ, (૨)
ગંદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ.
ભરૂસો નહીં સાચોરે કાયાનો રંગકાચોરે ભગવાન.--

(૨૧) બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ –રાગ, ભજન–

વિષય વાત મમ માત તજીને; કૃષ્ણ ભજન તું કરવા દે,
ધર્મ વ્રતિએ ધરણીધરનું, ધ્યાન ધૃતિથી ધરવા દે.
અધમપણાને અલગ રાખી, ભંડાર ભક્તિના ભરવા દે,
નટવર નામનું નાવ મળ્યું છે, તો ભવસાગર તરવા દે !
નાશવંત નર નામ છોડીને, અક્ષય વરને વરવા દે–વિષય૦

(૨૨) બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ. —:૦:—

દાસ પરે દયા લાવોરે, દયાળુ દેવા, દાસ પરે, દયા લાવો.–ટેક.
સંસારે સંબંધ ત્રોડી જીવ આપ ચરણે જોડી,
હું તો બની બેઠો, બાવો બાવોરે—દયાળુ.
આંખો વિના સંકટ આવું, ખાડામાં ગોથા ખાઉં,
વા'રે અવિનાશી આવો આવોરે—દયાળુ.

(૨૩) બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ —:૦:—

આ તારાં વચનો સારાં, સ્નેહે સાંભળતાં.
શાન્તિ પામ્યું મન મારૂં રે આજે—આ૦
જગની જંજાળમાંથી બળતો બચાવ્યોજી,
ધન્ય ગુરૂ ચીન્તામણી, ધારૂં રે આજે !
ભક્તિ ભગવાન કેરી કરતાં હમેશાંજી,
થવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂં રે શાણા—આ તારાં.

(૨૪) વીણાવેલી. —:૦:—

અરે શું માનવનો અભિમાન, પલકમાં ટળી જશેરે,
અરે જેમ પીપળ ઉપર પાન—પલકમાં ખરી જશેરે.
પલકમાં ખરી જશેરે—માટીમાં મળી જશેરે—અરે૦
ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની ના........રે નથી;
મૂઢ મમતમાં તોયે મરતા આ આ...........રે નથી.
પામર નર નાદાન........અરે શું.
કાયા કલેવર કારમું છે ગંદકીનો ધાડવો;
સમજુ જને સમજી જઈ અભિમાનને વણસાડવો.
અભિમાન ફણિધરને નહિ દુધ પાઈને પોષાડવો,
રાવણ સરિખા રાજવીએ લીધા નથી કંઇ લાડવો.

(૨૫) વીણાવેલી. —:૦:—

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાફર પાસ,
તારો ત્યાં લગી જાણજે, જ્યાં લગી શ્વાશોશ્વસ;
સદા સંસારમાં સુખ દુઃખ સરખાં માની લઇએ,
રાખે જેવી રીતે રામા રંગે તેવી રીતે રહીએ—સદા.

સાખી { પીંપળ પાન ખરંતાં હસ્તી કુંપળીઆં;
મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપુડીઆં.

દશાના ઢંગ રુતુના રંગ જેવા દેખી લઇએ—સદા.

સાખી { કદી મેહુલો ને માળીઆં, કોમળ છપ્પર ખાટ;
કોઈ દીન એવો આવશે, ભુખ્યે ન મળશે ભાત—સદા.

(૨૬) ઉદયભાણ. —:૦:—

મન માયાના કરનારારે, જરી જોને તપાસી તારી કાયા,
પુછી જોને તું પંડિત પુરાણારે, કોના અમર છે લેખ લખાણા.
કાચી છે કાયા આ માટીની માયા, છે માટીના ખેલ બનાયા;
શાણા તો સમજી અલગ થયા, પણ બાલક બિચારા લપટાયા.
લાખોની પાંખો ગઇ છે પીંખાઇ, જેણે મૂછપર લીંબુ ઠરાયા;
કાળના કોંવાડેથી કોણ બચ્યું છે, ભલે રંક કે હોય મહારાયા.
સંધ્યાના જેવા રંગ સોનેરી, વંધ્યાને લાડ લડાયા;
જોબનને તન ધન તેવા સમજવાં, પાણીમાંના પડછાયા.

(૨૭) અરૂણોદય. —:૦:—

તમે જો જો ન વાયદા વીતાવજો,
પીયું પહેલી પેસેંજરમાં આવજો;
હાર તોરાથી સ્વાગત્ શોભાવજોરે—પીયું.
સિલ્કની કીનાર કોઇક વાયલ આછેરાં,
કોઇક નવા નાટક ના અચ્છા ઓપેરા
થોડા હેન્ડબીલ હેરઓઇલ ના લાવજોરે—પીયું.
એક હારમોન્યન પેરીસનું લાવજોરે;
આવવાનો તાર મને આગળથી આપજોરે,
તમે સામા સ્ટેશન પર સીધાવજો—પીયું.

(૨૮) લીલાવતી. —:૦:—

અરજી સાંભળોને સરકાર મુજને ગાંઠની નથી ઘરનાર. (એ ટેક).
અગીયાર વાગે ઉંઘમાંથી ઉઠી, તરત તડકે જાય;
દાતણ કર્યા વિના મોગરીને મુળા ખોળામાં લઇને ખાય.—અ.
વાંકું ચુંકું બોલી વઢવું ને રડવું, ફુઅડ રાંડને રોજ,
ઘરમાંથી ગોળ ઘી ચોરી ખાવાની, ખોટી પડી છે ખોજ.—અ.
પાડા પાડોશીને ડોશી ડોસાથી, લડી ચુકી લાખવાર,
પોતાના બાળકને નિત્ય બઝુકે, મારે મને પણ માર.—અ.
રાખના ઢગલામાં ફોરા પડયા જેવું, રાંડના મોઢાનું રૂપ,
ભુત ભડકામણી મારે કુભારજા, ભડકી મરૂં છું રે ભુપ.—અ.
સુગરીના માળા સરખું છે માથું, વેંત વેંત લાંબા વાળ;
ખણતાં જુવાના ટોકળા ખેરવે, પરસેવાની પડનાળ.—અ.
હોળી દીવાળીએ ન્હાવાનો નેમ છે, વડી ચતુર છે વહુ,
અંગે ઓઘરાળાને લુગડામાં લીખો મારવાડ કેરી મઉ.—અ.

(૨૯) સંગીત લીલાવતી. —:૦:—

લાજ છોડી છેક તેં છકેલ છોકરા,બાપની તેં આબરૂના કાંકરા કર્યા.
આવી છે દીવાળી હોળી હઇયામાં બળે, જઉં છું. વહુને
તેડવા પણ દા'ડા શો વળે. લા.
સે....સાસરામાં જાણે છે જમાઇને સહુ, માટે નહિ મોકલે
વેવાઇ તો વહુ. લા.
સ....કરવાને વીવેક લોક લાજથી જવું........................
જો...........ગાડી જોડી લાવ્યો ખોટી કયાં સુધી થવું.

(૩૦) પૃથ્વી પુત્ર. —:૦:—

માળ મોતીડાની મોંઘી મંગાવજો,
કંથ કોડીલા કંઠે પહેરાવજો.
ચોળી કુસુંબી રંગે રંગાવજો,
સાડી સુંદર શરીરે સોહાવજો.
હાંસિલા હીરાની બંગડી બનાવજો.
કોમળકર કુંદનને કંકણે દીપાવજો,
હાર હીરા માણેકે મઢાવજો.—માળ.
નીત્ય મીષ્ટ ભોજનીયાં ભાવે જમાડજો,
આછાં આછાં ફુલડાંની વેણી ગુંથાવજો.
સદન વિજળીની જ્યોતે સોહાવજો,
મીઠાં જોબનનાં જાંબુ ખવરાવજો.—માળ.

(૩૧) વીરકુણાલ —:૦:—

હું ખાપરો તું કોડીયો જોડી વીંછીને સાપની,
મીઠા ડોસીને પૂછવું છે બુધ્ધિ કોઈના બાપની?
કાયદો પૂછી શકે નહિ એવી વિદ્યા આપણી,
કાયદેથી બોલી ફરવું છે બુદ્ધિ કોઇના બાપની?
માથાંઓ સુડી મૂર્ખના પહેરાવી ટોપી માપની,
કહેવું અમે શું જાણીયે છે બુધ્ધિ કોઈના બાપની?
પોડલો સહુ સંસાર અહીં પરવા કરો ના પાપની,
શ્રી કૃષ્ણ ગીતામાં કહી ગયા છે બુદ્ધિ કોઈના બાપની?

(૩૨) વિર કેશરી. —:૦:—

આપ પાપડવાડીમાં પધારજો લ્હેરીલાલ,
મંદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દારૂની દુકાન છે.
રંગરંગીલા ચાલ મારી પાડોશમાં તુલસી કયારાનું નિશાન છે.
છજામાં! તુલસીના ઝાડનું નિશાન છે–લ્હેરીલાલ.
અખંડ ને અભંગ આજ સાંજ પહેલા પધારજો.
હડતાવાળાનું તોફાન છે,જ્યાં હડતાળવાળાનું તોફાન છે–લ્હેરીલાલ.
જોખમ ભરેલું કામ પુરી પચાત છે, ધાસ્તી છે! આફતમાં
જાન છે, મારા બાપ ધાસ્તી છે–લ્હેરીલાલ.

(૩૩) બલિરાજા. —:૦:—

આનંદ મંગળ ગાઓ, પરણાવી લેશુ લ્હાવા;
મારી વેવણ રસીલી જોડી શોભશે.
નિરખી કન્યા કહેશો, મુખ જોઇ તાકી રહેશો–મારી.
વાહ ઠીક મળ્યું છે ટાણું, એક લુલું ને બીજું કાણું;
મળી વેવાઇને વેવાણું, ફેરા ફેરાવોને ઝટ–આનંદ.
ફૂડાકિયા તમે જોશો, હોળીને દહાડે રોશો;
કેવી જાન જોડી હું આવું, દુનિયામાં ડંકો વાગશે–આનંદ.
તડાકીયા કહું તમને, અતિ ઉમેદ મનમાં અમને;
વાજાં વગડાવું જો જો, ફરશુરામનો ફડાકો–આનંદ.

(૩૪) અહલ્યાબાઈ. —:o:—

રાજ સમી સાંજના આવજો, સામી સડકપર બંગલો,
મીઠા મ્હેમાન આજ આવજોરે—સામી૦
પ્રીતિ સરવરની પાળે પાતળીયા,
અમીરસ પીજો પીવરાવજોરે—સામી૦
કાયાને ક્યારડે મ્હેકે કસ્તુરી,
લ્હેરખડાં લુંટજો લુંટાવજોરે—સામી૦

(૩૫) અહલ્યાબાઇ. —:o:—

મને એવો પરણ્યો ભાવે, બોલ્યું સાંખે લાડ લડાવે,
નોકર થઇને નમતો આવ. લાગે પાય, પાય, પાય,
મનગમતાં વસ્ત્રો લાવે, હીરા મોતીડા મંગાવે,
પ્રેમે પ્રીતિરસ પીવડાવે, ચિતડું ચાય, ચાય, ચાય,
મીઠી બંસી હું–એ મણીધર, મધુર નાદપર ડોલે,
નયન ઈશારે થનથન નાચે, ખમા, ખમા, કહી બોલે,
* નમતો જાય, જાય, જાય,

ભલે મેઘ એ હોય શ્યામ હું વીજળી થોડી થોડી,
કામણગારો કૃષ્ણ, ગણીને, બનુ રાધીકા ગોરી–જોડી,
જુગતી થાય, થાય, થાય.

ધોળે દિવસે રાત કહું તો, હાજી હા જે કરતો,
બની દીવાનો રૂપ રંગમાં પાછળ પાછળ ફરતો,
હુંકહેવે ઘણી; તો તેવો જોઇયે, લાગે પાય, પાય, પાય.

(૩૬) આનંદ લહરી. —:૦:—

હું છું નખરાળી નાર, સામું ન જોશો લગાર—હું છું.
નખરાંએ કંઇકને ઘાયલ કર્યા છે, મૂર્છા પામ્યા છે હજાર—હું છું.
વાંકી ભમ્મર મ્હારી કામણગારી, નેણ જાણે ખંજરની ધાર—હું છું.
સ્હામું જોશો તો પોક મુકી રોશો, બનશો બેઅક્કલ ગમાર—હું છું.

(૩૭) મુદ્રા પ્રતાપ. —:૦:—

બહુ ધીરજના ફળ મીઠાં બેન, ધીરજના ફળ મીઠાં છે;
કહે ઋતુ વિણ ફળ ક્યાં દીઠાં, બેન ઋતુ વિણ ફળ ક્યાં દીઠાં છે.
તરૂવર તહાં તરૂવરની છાંયા, કંથ તહાં કામનીની કાયા;
જન બહુ મથન કરીને થાકે, ઉતાવળે આંબા નવ પાકે.
મન કરીએ ન અજીઠાં બેન—ધીરજ.

(૩૮) અહલ્યાબાઇ. —:૦:—

પીટયા મરજો મા ને બાપ જોડયું કજોડલું રે
સુવા મોટા ઘરમાં આપ જોડયું કજોડલું રે
રંગ ન જોયા ઢંગ ન જોયા જોયું ન રૂપ કરૂપ
કાળમીંઢને આપી કપુરી કરમે લખીયો કુપ
મને વળગાડયું એ પાપ—જોડયું કજોડલું રે
મુકયો કાગજડાપર કાપ—જોડયું કજોડલું રે

(૩૯) માલતી માધવ. —:૦:—

લ્યો સુંદરી સુમનની માળા, જઇ કહેજો પ્રણામ હમારા,
માળા નહિ પણ વરમાળા, સુંદર વર ઓ....વરમાળા.

સુખ દર્શનથી મન ચોરી (૨) ચિત હરી ગઇ બાળ ચકોરી,
તમે કિશોર એ નવલ કિશોરી, મટકે મોહ્યાં મટકાળા....શ્યો.

(૪૦) સાગર રીતા. —:૦:—

કુંવારૂ રહેવું ઘણુંજ સ. :બન્યું પરણવાનું,કાકાજી બન્યુંપરણવાનું,
સારો ધણી જો નહીં મળે તો જુગ જુગ રડવાનું;
કાકાજી જુગજુગ રડવાનું.
પ્રેમથી રમાડું તને વ્હાલી હંમેશાં, ખાલી તું શીદ અકળાય;
ઓ વ્હાલી ખાલી તું શીદ અકળાય;
ભાણીયા દીકરા મુંગો મરી રહે, નહીં તો પૂજેતો થાય;
ઓ કાકા તમારૂં નખ્ખોદ જાય.
મેનાં તું કયારે હવે મારી થાય....નહીં તો....કુવારૂં૦

(૪૧) અરૂણોદય. —રાગ–ગઝલ–કવ્વાલી.

વ્હાલા કહું વહેવારની, બે વાત આ અમૂલ છે,
અભિમાનથી ન સાંભળો તો, આ તમારી ભૂલ છે!
મન માન્યું મળતું નથી, કોઇને બધુંય સંસારમાં,
ખામીમાં ખામી ખોળવી, એ તો તમારી ભૂલ છે.
કાળા છીએ રંગે અમે પણ, કાળજાં કાળાં નથી,
તેનીય કીંમત ના કરો તો, આ તમારી ભૂલ છે.
છોડી અમે શ્રી રામને, જપીએ તમારા નામને,
તોએ ન રાખો નેડલો, તો જીવતર અમારૂં ધુળ છે.
મીઠા અમી આપો નહીં, તો ચાહ એ શા કામનો,
ચા' પાઈ બાળો કાળજાં, એ તો તમારી ભૂલ છે.

(૪૨) માલતી માધવ. —:૦:—

ભાભી મારાં ડાહ્યા ડમરાં,શા માટે શરમાવો,તમે શા માટે રીશાવો.
ઓ નાની નણદલ આવો........આ કોણ?........તારો પ્રાણ?
હવે શા માટે શરમાવો (૨)........ઓ........

(૪૩) વીર કુણાલ. —:૦:—

હું મદમાતી, ભુલામણીને નામે પંકાતી,
કોઈ લ્હેરી જોઈ લજવાતી,હું લચક છબી લેખાતી.
ભર જોબનમાં ઝોલા ખાતી, દેવદર્શને જાતી,
નીરખી કેકની અંતરકળીઓ, ખીલીને કરમાતી,
રશથી છલકે મુઈ છાતી.

(૪૪) એકજ ભુલ. —:૦:—

મને ભોળીને ભરમાવીરે મા, કેમ કરૂં !
અણસમજુને ફોસલાવીરે મા, કેમ કરૂં !
મારી પાસે પાસે આવે, છાની વાતો સંભળાવે,
મારૂં દીલ લલચાવે, પેલો ગરજી;
પ્યારી કહીને બોલાવે, એની પાસે કેમ ફાવે,
એ તો સાંભળે ન એકે, મારી અરજી;
છાતી–માં–તો અરરરરરરર અરરરરરરરર થાયરે. મા કેમ કરૂં–મને.
એના મોઢાંની મીઠાશ એ તો જાણે નાગપાશ,
પછી હોય કે ન હોય મારી મરજી;
કરે પરાણે એ પ્રીત, એતે કયાંની હશે રીત !
થઈ બેશે ધરાર મારો વરજી !

(૪૫) છત્રવિજય —:૦:—

આશીષ બાપુ આપો, અહીંઆંથી વન્જે માપો,
મારા રાજા ચાલાકી આનું નામ છે.—
તાલ કેવા કીધા? ભગલા ઠગો તેં દીધો;
આ સિંહ તણો ચાલાકીથી શીકાર પડાવી લીધો.—મારા૦
ભોગ લાગ્યા મારા, મેં ભગલાને ઘરમાં ઘાલ્યો.
ગોટાળો ગંભીર કર્યો, ને બુલબુલ આ લઇ ચાલ્યો.
(વાહરે મારા વ્હાલા—લટકાળા લ્હેરી લાલા)
કેશર શીદ કરો છો ચાળા? તમને લઇ જાય મોટરવાળા—મારા૦

(૪૬) સુર્યકુમારી. —:૦:—

સોહામણી સ્વર્ગની વાટ, એક દીન શોહાવજો હોરાજ,
રસિલા અમરાપુરીના ઘાટ, એક દીન સોહાવજો હોરાજ.
મૃત્યુ લોકનાં મનુષ્ય કયાં, કયાં અમરાપુરી ઘાટ,
અઘટીત-કહો એ કેમ બને, વસમી વીકટ એ વાટ.
મુગટમણી તમે રાજસદનના, પારીજાત તમે નંદનવનના;
રાજવંશી દેવાંશી રસીકવર, પ્રિતજ્યોત પ્રકટાવી પરસ્પર.
મેળવવા અંતરમાં અંતર, સ્વગ અમારૂં સોહાવજો હોરાજ.

(૪૭) રાજા શંભાજી. —:૦:—

રાજા તારા ડુંગરીઆ પર, બોલે ઝીણા મોર,
મોર જો બોલે પપૈયાં બોલે, કોયલ કરેરે કલશોર (૨)—રાજા.
આઝમ રાત વીજલડી ચમકે, છાઇ ઘટા શી ઘનઘોર (૩)—રાજા.

સાખી { કોકિલ કલરવ તું કરી, બળતીને નવ બાળ,
હુ સુતી પિયુ વિરહમાં, હૈડે ઉઠે ઝાળ.

બાઇ"મીરા" કહે પ્રભુ ગીરધરનાગર,તું મારા ચિતડાનો ચોર—રાજા.

(૪૮) અશ્રુમતી. —રાગ-ગરબો—

શું નટવર વસંત થેઇ થેઈ નાચી રહ્યા
નાચી રહ્યા જગ નચાવી રહ્યા—શુ૦

સાખી { કોયલ મધુર મોરલી બની, છેટે નટવર કાન,
વિરહ ઘેલી ગોપી ઘણું,તજી નિકળી અભિમાન.

રસિઆ વિનાની બની બાળા એ બ્હાવરી,
વેણું વસંત ચિત્ત વિંધી ગયો—શુ૦

સાખી { શીતળ સુખકર પવનની, લ્હેર ઘુમે ચોપાસ,
જાણું રાધા કૃષ્ણજી, રાસ રમે છે ખાસ.

વિધ વિધ પખીના વેણુ, ઘુઘરી ઘમકેરે,
મહિ મહિં મેનાના નાદ, ઝાંઝર ઝમકેરે,

સાખી { નવપલ્લવ વાઘો ધરી પચરંગી શીર પાઘ,
ફાગ લાગ સાધી રમે, મદનરાજ મહાભાગ્ય,

લ્હેર. લાલાથી રમે લલનાઓ લાડમાં,
પ્રીતિ ગુલાલ લાલ છાઈ ગયો—શું૦

(૪૯) બલીરાજા. —:૦:—

છોને કહેતા છકેલી, રંગીલા મને છોને કહેતા છકેલી,
હુ તો જોબનમાં ઘેલાં બનેલી—રંગીલા મને૦
બાગબગીચાની સ્હેલ બહુ સુંદર, જાણે શું ઘરમાં ગોંધેલી,
બદામી હુલવોને ધારી જલેબી, તાજી તાજી ખાઉં પહેલી—રંગીલા.

સાટીનની સાડીઓ કસબી ભરેલી કોર,સ્વપ્ને નહિ કોઇએ દીઠેલી;
પોલકાંને ચોળીઓનો પાર નહિ મારે, લટકેથી લુંટી લાવેલી-રં૦
નવસેરા હાર સાચા મોતીના સુંદર, બંગડીઓ માણેક મઢેલી;
લુમણાંને ઝુમણાં લાડવઇ પહેરતી, વિદ્યા હું પાકી ભણેલી-રંગીલા૦

(૫૦) કંસવધ. —:૦:—

કાનુડા તારી કામણુ કરનારી, વૃજમાં વાંસલડી વાગી,
મીઠી ને વળી મોહક, મન વશ કરનારી—વૃજમાં.
મન વશ કરનારી, સ્વર સુણતાં લાગે સુખકારી;
હું ઘેલી, (૨) તમ વિણુ થઇ શું ગિરધારી—વૃજમાં.

(૫૧) ખોડાણો. —કબીર ભજન—

તારી ધીરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણુ ગાડીવાળા,
તારી મજરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણુ ગાડીવાળા;
ઘોડા છુટયા થાનશે, પીછે પડી પોકાર,
દશ દરવાજા બંદ હુવા, તોબી નીકળ ગયા અસ્વાર-તારી૦
ગંગા કીનારે ઘર કરી, અને નહાવા નીરમળ નિર,
આપ્યા વિના શું પામીએ, તે કહી ગયા દાસ કબીર-તારી૦

(૫૨) અરૂણોદય. —આબાદીનો ઉપાય—

ચાહો જો ભારતના સંતાન, જગતમાં ભારત આબાદી,
—તમે અંગે ધરો ખાદી.
દેશ ઉદયની તજો નિરાશા, હવે બનો આશાવાદી,
વિદેશીનાં તમે મોહ તજ્યાં નહીં, કરી દેશની બરબાદી;
કલંક કાળા દુર કરો એ, પાવન કર પહેરો ખાદી.

"આ દેશ ભારત વર્ષ છે, જ્યાં પ્રથમ અરૂણોદય થયો,"
"અસ્તાચળે તમ ભાગ્યનો ભાનુ અરે આજે ગયો."
"પ્રાચીનકળા મંદીર તમારૂં, તેજહીણુ દેખાય છે,"
"કારણુ તમારી સંપતિ, પરદેશમાં વહી જાય છે."
લોકમાન્યના વીર વ્રતની, કંઇ ધરો ઊરમાં યાદી,
—તમે અંગે ધરો ખાદી.

(૫૩) સુરદાસ. —રાગ ભજન—પદ—

નાથ કૈસે ગજકો બંધ છુડાયો, પ્રભુ એહી અચરજ મોહે આયો—ના.
ગજ ઔરગ્રાહ લડત જલ ભીતર, લડત લડત ગજ હાર્યો,
જવભર શુંઢ રહી જલ ઉપર, તબ હરી નામ પુકાર્યો—ના.
સવરીકે બોર સુદામાકે તાંદુલ, રૂચી રૂચી ભોગ લગાયો,
દુર્યોધનકો મેવો ત્યાગી, ભાજી વિદુર ઘર પાયો—ના.
પેઠ પાતાળ કાળી નાગ નાથ્યો, ફણુધર નૃત્ય કરાયો,
ગીરી ગોવરધન કરપર ધારી, નંદ ઘર લાલ કહાયો—ના.
અગાસુર માર્યો, બગાસુર માર્યો, દાવાનળ પાન કરાયો,
સ્થંભ ફોડકર હિરનાકંસ માર્યો, નરસંગ નામ ધરાયો—ના.
અજમેલ ગજ ગુનકા તારી, દ્રૌપદીકો ચિર પુરાયો,
પયપાન કરતાં પુતના મારી, કુબજાકો રૂપ બનાયો—ના.
ખોલ કોટડી ખ્યાદલ ધાયો, ગરૂડકો નાહિ બોલાયો,
છુટો નહી રાધાજીકો કંગન, ઓ બલ કહાંરે ગુમાયો ના.
જોગી જીનકો ધ્યાન ધરત હે, ધ્યાન ધરત નહીં આયો,
"સુરદાસ" પ્રભુ તિહાંરે મીલનકુ, જશોદાકી ધેન ચરાયો—ના.

(૫૪) શ્રી ભોજાભગત કૃત. —ચાબખો રાગ ભજન—

મુરખે નાર કુભારજા આણી, એનું ઘર કર્યું ધુળધાણી.—(ટેક)
પાંચ મણની લાપસી ભરડી, મણની ભુંજી ધાણી;
ઘીનાં ઘાડવા ઘોળી નાંખ્યા, દુધમાં નાંખ્યું પાણી—મુરખે.
વાર પરવે ટંઢવાડ કરેને, કલેશ કરે જાણી જાણી;
છોકરાંને માથે છણકાં કરેને, ચૂંટીઓ લે તાણી તાણી—મુરખે.
ખરે બપોરે રસોઈ નીપજાવેને, રાતે જાની પાણી;
છોકરાંને મારી મારી સુવાડે, ઓલાવા રાત જાણી—મુરખે.
ટાઢું શીળુ કંથ આગળ ઝાંસે, મરે જ્યારે ભૂત તાણી;
સાંજ પડે ઘેર ભટકીને આવી, ઉપર જાતાં રીશાણી—મુરખે.
પટીયા પાડી આંખ આંજી આડકે,સાસરે પીયર ન સમાણી;
"ભોજોભગત" કહે ગુરૂ પ્રતાપે, ઉતરેલ નાર શીદ આણી—મુરખે.

(૫૫) કનકતારા. —:૦:—

મય તો મારવાડકો બાનીયોરે—બમ્બઈ શહરકો આયો.
મારવાડસે નિકસ્યો જબતો પાંઉમે નહીં થો જુતો,
ઘાસલેટ (લે—ઘાસલેટ)કી ફેરી ફરીને પાંજરાપોળમાં સુતો.—મ.
બ્યાજ બટાકો ધંધો કરીને પૈસા પાંચ કમાયો,
આધી આધી જમે કરીને, લાડીજીકો લાયો.— મયતો.
લાડીજીકો મુખડો ઘોલો, મોરે મનકો ભાયો,
લટક મટક કર ચાલી જાણે, મોરો જી લલચાયો—મયતો.
(અયે! રામ રામ જીયો ભાઇ ગંગારામ દીયા દાન છુટે ગ્રામ
—તાંબા દાન—પીતળ દાન.)—મયતો.

(૫૬) વીર કુણાલ. —રાગ—ગઝલ—

સમય જો હોય સારો તો, સકળ સંસાર સારો છે,
સમય સારો સિધાવ્યો ત્યાં, નહીં સંસાર તારો છે.
સમય પર જે મહારાજા, સમય પર તે ધરે ભગવા,
સમય પર ખાય તે ધક્કા, સમયનો રંગ ન્યારો છે.
ચડે વાદળ ચડે ભરતી, ચડે જોબન વધે લક્ષ્મી,
ઘડીમાં તે પડી જાતાં, સમયનો રંગ ન્યારો છે.
સમય સારે ન સારૂં જે, કહે તે સહુ ગમારો છે,
અભાગી ખાય તે ખત્તા, સમયનો રંગ ન્યારો છે.

(૫૭) પૃથ્વીપુત્ર. —:૦:—

નવીન પ્રેમરસભીની મૃગનયની ભાન તું કયાં ભૂલી આવી,
શાણી સલુણી મદન મદભીણી કોણે તને ભરમાવી બ્હેન—ભાન.
સરવર તટપર જલક્રીડાએ સહજ સખી એ તો આવી,
ચંપક છાંયે ઉભી રહી એને ભોગીએ ભરમાવી.
અરસપરસ અમ આંખ મળી મને લોચનીએ લલચાવી—બેન.
માર્ગે જતાં મળ્યો મધુકર નિકટ ગઈ અણજાણી.
મદભર રસીકા રસ લૂંટતા, રસ ઘેન મહીં ઘેરાણી,
મનગમતાની મોજ મજામાં ફુલ વેણી વીખરાણી—બેન.

(૫૮) છત્ર વિજય. —:૦:—

અલી નયન બાણ કયાં વાગ્યાં?
મનના મુગ્ધ ભાવ કયાં જાગ્યા? સાચું બોલ બોલ બોલ,

કોણુ રસિકવર મળ્યા પરસ્પર કયાં હૃદયે અનુરાગ્યા ?
લોચનીઆં મદઘેરા તલસે અધર સુધારસ તરસ્યાં,
વશીકરણુ કોણે કીધાં આ, વ્હાલ કહે કયાં વરસ્યાં ?—સાચું.
લાલ કોણુ ને લગની શાની, હજી હું બાળ કુંવારી,
ચાલાકી મુકી દો ચતુરા, જાણી ઠગાઇ તમારી.

(૫૯) સત્ય પ્રકાશ. —:૦:—

બાઇ હું તો પરણી તોય કુંવારી;
મને મળ્યો વૃધ્ધ ભરથાર, મારો એળે ગયો અવતાર—બાઇ.
સાસુ સતાવે નણંદ ડરાવે મ્હેણાં સહુ સંભળાવે,
કજોડલાંની કહાણી કહી મને પાડોશણ શરમાવે—બાઇ.
કુવે તળાવે પાણી જાઉં ત્યાં, લોકો પાછળ આવે,
"નવી કાકી કયાં ચાલ્યાં" કહીને; પીટયા મને બોલાવે—બાઇ.

(૬૦) ભિષ્મ પીતામહ —:૦:—

જખમના દરદો જખમી જાણેરે, વિણુ જખમી શું જાણે,
મરદના ઘા તો મરદ વખાણે, કાયર શું જાણે.
ઓ બાઇજી.... ....કાયર શું જાણે,
આમૃ સ્વાદમાં કોકીલ માણે મૈના દાડમ દાણે,
હરખી હરખી હંસ કમળના કોમળ તંતુ તાણેરે;
બગલા શું જાણે...........ઓ બાઇજી...............જ૦
પતિ પત્ની માણે રતીરશમાં કામદેવને બાણે,
શું સમજે તે જોગી જન્મનાં, જે જગ મીથ્યા જાણેરે;
જાણે તે જાણે......................ઓ બાઇજી........જ૦

(૬૧) વૈરાટપર્વ. રાગ—ભજન.
કાયા માયા કોઇકી નાહીં ભાઇ, સબ કહેતે હું'ય અપની અપની.
સત્ય જુગમે હરીશ્ચંદ્ર ભયે રાજા, સત્યકી સત્ય કહી,
એક સત્ય કે કારને ઉને કાયા બેચ દહી!
ત્રેતામે રાવણ ભયો રાજા કંચન કોટ સહી.
એક લક્ષ પુત્ર, સવા લખ ન્નાતી, વાકો લકડી નાહીં મીલી?
પ્રાન વાયુ જબ ઉડ ગયા તનસે, માયાભી મીટ ગઈ,
ઇસિ દુનીયામેં વોહી નર ભુલા, જીસને કાયા અપની કહી.

(૬૨) સંસાર નૌકા. —:૦:—
શ્યામ ઝુલે હીંડોળા કુંજન બનમે! કુંજન બનમે મધુ બનમે.
લતાએં પુષ્પોકો, ઝુલેમે કયા ઝુલાતી હુંએ?
પવનકે ઝોંકોમે કયેસી, સુગંધ આતી હુંએ?
ચમનમેં ઝુકતે શાખેં સમાં દીખાતી હુંએ?
મદનકો ગોદમે લેકર, એક સબ રમાતી હુએ?
બસ ગઇ સાવરી સુરત એક નયનમેં?

(૬૩) પૃથ્વી પુત્ર. —:૦:—
લોકો કહે છે કૃષ્ણ કર્તા, અકર્તા સાક્ષાત છે;
તો ધ્યાન દઇને સાંભળો, આ અન્તર્યામીની વાત છે.
ખાંડવને બાળ્યું અર્જુને લંકા હતી સોના તણી;
હનુમાનજીને પૂંછડે, ત્યાં આદર્યો ઉત્પાત છે.
બાળ્યો નકામો કામને, બેભાનમાં શ્રી શંકરે;
દારિદ્ર જગનું બાળવા ના કોઇની તાકાત છે.

આ કોલસાનો ભેદ એ, દારિદ્ર બાળો દેશનું;
જો કૃષ્ણથી એ ના બળ્યું, તો અજાયબીની વાત છે.
બ્રહસ્પતિ સમ વિદ્વતામાં, વિપ્ર આ સાક્ષાત છે,
ઉલટા તણું સુલટું કર્યું, એ અજાયબીની વાત છે.

(૬૪) સુરદાસ કૃત. —ભજન રાગ પદ—

કેવું તે વાશે વહાણું, ઘેલા પ્રાણી કેવું તે વાશે વહાણું-(ટેક)
લાડીને લાવું પુત્ર પરણાવું, કાલની વાત ન જાણું-ઘેલા.
બળીરાજા કહે લેઉં ઈન્દ્રાસન, યજ્ઞ કીધા નવ્વાણું-ઘેલા.
જગત જુગદીશ ના ઓળખ્યા, ક્ષણું એક ન રહેવાણું-ઘેલા.
કાયા જુઠી માયારે જુઠી, જુઠું તે ઘર કેરૂં નાણું-ઘેલા.
"સુરદાસ" કહે તમે હરી ભજી લ્યો,ઓચિંતું આવશે આણું-ઘેલા.

(૬૫) નંદ-બત્રીસી. —સત્ય શેત્રંજ ?—

ગંગાજળ નિરમળ સમુ, શુદ્ધ પવિત્રજ સાર,
તેનું કુળ જો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોબાર.
હંસ ગયો સરોવર તીરે દીઠું અમૃત સાર;
પીધા વીણ પાછો ફર્યો, (તો) પડ પાસા પોબાર.
સત્ય ચુકે જો સાધવી, ધરા ન ઝીલે ભાર,
તે ગુણ હોયે મુજ મહીં, (તો) પડ પાસા પોબાર.
નાગ મુખે અમૃત ઝરણ ચોર કને ભંડાર,
કામી પાસ રહે કામની (તો) પડ પાસા પોબાર.
મીઠો આંબો સર્વદા, ઉત્તમ ફળ દેનાર,
સત્ય અસત્ય ઠરે નહિ, (તો) પડ પાસા પોબાર.

વિમળ કમળ વિલોકીને, ભ્રમર ગયો તે ઠાર,
દીઠું પણ અડકયો નહી (તો) પડ પાસા પોબાર.
અહલ્યા સીતા દ્રૌપદી સતી ખરી નીરધાર,
તેવું ચિત્ત જો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોબાર.
ભુખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર,
ખાધા વિણ ઉઠે નહિ (તો) પડ પાસા પોબાર.

(૬૬) આનંદલહરી. —:૦:—

પાધરે પંથે જા ગુમાની! પાધરે પંથે જા.
સુંદરી સામા જોઇ જાદુગરી આંખના ન કર ઘા;
રસિયાજી! આવી નાજુક વયમાં અવળા લક્ષણ આ.
હઠીલા! પાધરે પંથે જા, રસિલા! પાધરે પંથે જા;
વાત કરૂં જરા છાતીયે ચાંપુ, કે ચુંબન આપું હા.
દંત દંખે એવા અધરામૃતની, સાફ ઘસીને ના;
છોગાળા! પાધરે પંથે જા, છબીલા! પાધરે પંથે જા.

(૬૭) રાજતિલક. —:૦:—

બની મુંબઈની શેઠાણી, હું મોટરમાં ફરૂં,
તું પ્હેરે જો આ ખાદી, તો હું કબુલ કરૂં,
બનું પાટણની પટરાણી, રે હું મોજ કરૂં—બની.
ઘોડા ગાડીઓ મંગાઉં, વાડી બંગલા અપાઉં,
પણ ખાદી તો પહેરાઉં, તને મંજરી
સાડી ફેશનેબલ લાવો, મ્હારૂં મનડું મનાઓ—
વળી એરોપ્લેન મંગાઓ, આપી વરદી

ઉડે અદ્ધર સરરરરરરરર ફરરરર જાયરે હું તેમાં ફરૂં—બની.
મ્હેરો હાંસે હોંસે ખાદી, પ્યારી એમાં છે આબાદી,
મળે આજાદી ને જાય ત્હારી શરદી,
પૂરો મ્હારા અભિલાષ, મૈનો મ્હારી પૂરમાશ
મ્હારૂં દીલડું બનાવી દીધું દરદી—બની.
હૈ–યા–માં ચરરરરરરર અરરરરરરર થાયરે, હું કેમ કરૂં–બની.

(૬૮) મહાશ્વેતા કાદંબરી.—:૦:—

અલી જોજે મનાતી ભોળી મેના, ભોળવશે તુજને પોપટજી
મીઠું મીઠું બોલી,
અલી જોજે દેતી તું અંતર ખોલી...............ભોળવશે,
સાખી { પ્રેમે પોપટ દાઝ દીલની દીલ મહીં સમાવશે,
ઋતુ વસંતે માનનીને મદનરાજ મનાવશે.
રસ રાજની રસરેલ જ્યાં રગ.રગ મહીં વ્યાપી જશે,
જખ મારી મેના માનશે, પણ ખોઇ પાયે લાગશે—

(૬૯) પુંડલીક —:૦:—

હમણા તો નથી નવરાસ ગુરૂરાજ, અમે ઘડપણમાં ગોવીંદ ગાશું,
મરણ પછીની વાતો કરો છો મોટી,ત્યારે હમણાં શું પ્હેરવી લંગોટી;
વાત થાય છે ઉધારની તે ખોટી, કેમ શ્યામલાલ સાચુ....યાર....ઘડ.
હજુ બાંધવા છે મારે કંઈક માળા,હજુ થાવું છે દશ વીશ મીલવાળા,
ઘરતાળાં કરી ફુંકવા દીવાળા–કેમ શ્યામલાલ....સાચું....યાર–ઘ.
જ્યારે ચાલશે નહીં કાયા હમારી,ત્યારે સાંભળીશું કથા આ તમારી,
મળે નારી નહિ તો રહેજે બ્રહ્મચારી–કેમ શ્યામલાલ–સાચું–યાર.

(૭૦) ગીનળ મુંજાળ. —:૦:—

હું છું કન્યા કુંવારી મને પરણ્યાના કોડ! બ્હેન પરણ્યાના કોડ—
મને મળશે મનગમતા રે કોઇ રસીલાની જોડ;
પછી-સર્વ કોઇ કહેશે સુંદરી! લાજ કાઢું લટકેથી હું વળી!
—હજુ નાની છું બાઈ.શાને કરતી માથાફોડ,બાઈ કરતી માથાફોડ!
હું છું નાની એવા વર લાવું, જેમાં નવ કાંઇ ખોડ!
બ્હેન જેમાં નવ કાંઇ ખોડ—હું છું.

(૭૧) સ્નેહલતા. —:૦:—

છે નોકરી દુઃખનું મૂળ શૂળ સૌને મોટી હાય હાયરે,
.................................શુળ સૌને મોટી (૨)—છે૦
સારા દિવસ સેવા બજાવી, પોઢવું આખર થાકી,
રાત વિતી, ન માલમ પડે કે" ઝટ નોકરી જાગી.—શૂળ૦
આમ દોડાવે તેમ દોડાવે કરાવે સર્વે વેઠ,
ધીક્ક જગતમાં જીવતર તેનું (૨) ભરે આશરે પેટ.—શૂળ૦
પંડીત જ્ઞાની ધ્યાની સર્વે લખી ગયા વિચારી,
ગુલામગીરી છે નક્ટ નોકરી (૨) નહીં કરવી તે સારી.—શૂળ૦

(૭૨) કંસવધ. —:૦:—

સુજને માર ના સમશેર, વ્હાલા વિર તું,
મારી સંગ શું છે વેર, વહને વિર તું.
મીઠળ જોઈ કર તું મ્હેર, આશા ભરી જતી હું ઘેર, તક જો વિર તું,
જો ઈશ્વર વસે ચોમેર, ન કર કંસ કાળા કેર-ડરને વિર તું.

(૭૩) પૃથ્વીપુત્ર. —કવ્વાલી—

આખા જગતના ધર્મથી પણ દેશની સેવા વધી,
જીતી લીધી પ્રીતિ પ્રજાની, તો જીતી દુનિયા બધી.
રાખી પ્રજાને દુઃખમાં, સુખ ભોગવ્યું જખ મારવા,
રૈયત ન રાજી હોય તો, રાજા થવું જખ મારવા.
સ્વતંત્રામય જીવન અમારાં, સ્વદેશ ભક્તિ સ્તવન અમારાં,
ન રાજસત્તા ન એ સિંહાસન, પ્રજાને કારણ ન પ્રાણ પ્યારાં.

(૭૪) રા' માંડલીક. —રાગ આશાવરી—

હઠ છોડ સખી ચલ સંગ મેરે, તોહે વ્રજમે કા'ન બુલાવત હૈ.
નહીં તુમ બીન વાંકો ચયન પરત નહીં, ખાન પાન કછુ ભાવત હૈ.
મોર મુગટ નહીં પહેનત્ત હય, નહીં અંગ સુગંધ લગાવત હૈ,
નહીં ધેનુ ચરાવન જાત સખી, વોહે બંસીનાદ ન ભાવત હૈ.
કયું એસો હીયો તેરો કઠીન ભયો તોહે લાજ શરમ નહીં આવત હૈ.
જાકો જોગીજન ધ્યાન ધરત, બ્રહ્માદિક પાર ન પાવત હૈ,
તોરી પ્રીતમે ભુલ ગયો પ્રભુતા, તકસીર વો માફ કરાવત હૈ.
એક બાત ન જુઠ કહું સજની, અબ કયા ઇતના તરસાવત હૈ,
પિયા માંધોસે બેગે મીલો પ્યારી, વોતો તેરોહી નાજ ઉઠાવત હૈ.

(૭૫) કેશર કેશરી. —:૦:—

અરે દુનિયામાં પ્રેમી કયાં, બધે મતલબની યારી છે.—અરે૦
બીચારા કોઇક સાચા પ્રેમી, તેની તો ખુવારી છે.—અરે૦

સાખી { પોપટ જેમ પઢંતતો, અચરે અચરે રામ,
{ મુરખ જન તેમજ બકે, પ્રમ પ્રેમનું નામ.

ક્યાં છે સાચો પ્રેમી હા, ક્યાં તે સાચી પ્યારી છે.-અરે૦

સાખી { પ્રેમી પ્યારી કરી મરે, પ્યારી કરે મીજાજ,
પ્યારી પિયુ પિયુ કરી મરે, પ્યારા રંડીબાજ.-અરે૦ }

ગયો સાચાનો વખત હા, દગલબાજીની વારી છે.-અરે૦

(૭૬) મીસ માણુકુ. —રાગ કહેરવા—

હજારો મેરે કાનકા મોતી (૨) કાનકા મોતી, કાનકા મોતી—હ.
એરે મોતી મેરા, કીચ પડા હે, (૨) લે જમુનાજલ ધોતી,
("કેસે ધોતી") લે જમુના જલ ધોતી—હજારો—(૨)
અગલી બજાર મેરા, મોતી ગુમાયા (૨) પીછલી બજાર ખડી રોતી,
("કાયકુ રોતી") પીછલી બજાર ખડી રોતી—હજારો—(૨)
એરે મોતી મેરા, લાખ ટકેકા (૨) ઘર છતીયન પર સોતી (૨)
હજારો મેરે—(૨) કાનકા મોતી—(૨) હજારો મેરે—
"વાહરે વાહ બડા ભારી મોતી. હો હો હો હો."

(૭૭) બુદ્ધદેવ. —રાગ, ગઝલ.—

પડતી હવે મુજને ખબર, તુમાં જણાયે હર્ષ નહિ,
આ જગતની જંજાળની, ચતુરાઈ તં દીઠી નહિ.
જ્યાં પ્રેમ મારો ઝળહળે, ત્યાં તેં દીઠો બદલો ખરો,
ઘરબારને છોડયા વિના મુકિત કશી સુજી નહીં.

હવે તો જો જરા જાગી (૨)

ચોળી વિભૂતિ અંગ, બન્યો શું યોગી (૨)

સમાધી જુઠી દે ત્યાગી (૨)-હવે.

વિલાસી મહેલના વાસી, તને આ શી લગન લાગી (૨)
મધુરાં પુષ્પને ત્યાગી, અહ્યા કાંટા શું દીન ભાગી (૨)-હવે.

ઉડી આશ ધારીને, મેં તારો સંગ કીધો તો,
ભરૂસો દઇ ભૂલાવી ઓ! વિરાગી શું ગયો ત્યાગી (૨)–હવે.

(૭૮) ઉદયભાણ. —:૦:—

પંથી પરદેશી ચિત સોંપી, હું આ ચા....લી,
મનને ભાવે તે કરજો પુન્ય....શાલી.

સાખી { તરસ્યાને ટીંગળાવવા, પડદે રાખી પ્રીત;
પુછયું પ્રવીણ પંથીએ, કોણ ગામની રીત.

શુભ સંદેશો લઈ સચરજો, હું આ ચા....લી.

સાખી { મહા મહીનાનું માવઠું, જંગલ મંગળ ગીત;
સમય વિનાનું બોલવું, ત્રણેની એક રીત.

વ્હેલા મંડપ માંહી મળજો, હું આ ચા....લી.

(૭૯) ઉદયભાણ. —:૦:—

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલો બોલો,બોલો બોલો,મેના બોલાવે,
બોલો રંગ રશીયાજી ડોલો જરી ડોલો, ડોલો, ડોલો પ્યારી ડોલાવે.
મેનાં તારા વચનની વેણા વાગી, લાગી લાગી લલીત લેહ લાગી,
મેના વ્હાલી મેના કે,ના કહે, પણ જાગી,જાગી અજબ જોત જાગી.
પહેલાં પોપટજી પ્યારા રામજી સંભારો–વાહ ?

મેના શું—સતી સીતા વીસારો.

ચતુર સુજાણ સીતા રામ ઉચરાવો...........બોલો.
પોપટજી પાંજરૂં સોનાનું સજાવું,લાડીલી હું લાલચુ નથી કે લલચાવું,
સોને રૂપે શું ભીડ ભિતરની ભાગી...........લાગી.
રૂડા સુડાને રંગે રમાડું, પાંખે ઘાલીને ફળ મીઠાં ખવાડું,
ભાવના ભુખ્યા તમે શું ભાવી ભાવના ભુલાવે ?–બોલો.

(૮૦) સરદારબા. —:o:—

બંસીવાલા આજોરે મારે દેશ, પ્યારી સામરી સુરત પ્યારો બેસ-બં.
આવન આવન કેહ ગયોજી, કર ગયો કોલ અનેક,
ગીણતાં ગીણતાં ઘીસ ગઇ, મોરી આગળીઆરી રેખ.
સાંવરીયા રસીલા સલુણા, પીયાને જીયાયે કરૂંયે નીશાર,
હુમતો જોગી પ્રેમકેરે, પ્રેમ હુમારો દેશ
શુદ્ધ નહીં પાઇ પીયુકી, તબ લીયો આ વંશ

(૮૧) જલસા સંગ્રહ. —રાગ, પીલુ, પદ—

કીસીકા કૌન સગાથીરે બાબા—કીસીકા.
જુઠીરે માયા જગત ભુલાયા, કહેત પુરાણકી પોથીરે—બા—કી.
દોલત દુનીયા માલ ખજાના, માત પિતા સંગ નાહીરે—બા—કી.
આપકી આપે અકેલા રીંજાનાં, હોને મશાનકી માટીરે—બા કી.

(૮૨) સુરદાસ ભજન. —રાગ, પદ—

કયુરે નીંદભર સોયા મુસાફીર, કયુંરે નીંદભર સોયા,
માનુસ દેહ દેવનકો દુલભ, જનમ અકારથ ખોયા—મુ૦
ધનદારા જોબન સુત તેરા, વામે મન તેરા મોહા,
સુરદાસ પ્રભુ ચલેહી પથકો, પીછે નૈનુ, ભરભર રોયા—મુ૦

(૮૩): કબીર ભજન. —રાગ કીરતન—

સુપનાં કયા દેખો સ્વપનમેં, તેરે દયા ધરમ નહીં મનમેં—મુ
જેશી ફુલ રહી ફુલવાડી, બાસ રહિત બીજ ફુલમેં,
એક દીન એસી હો જાયગી, જાક ઉડેગી તનમેં—મુ
ચુવા ચંદન, અબીર અગરની, શોભે બોરે સરમેં,

ધન જોબન દો ઘડીકા સાથી, છુટ જાવેગા ક્ષણમેં-મુ૦
કાડી કૌડી માયા જોડી, સુરત રહે નીજ ધનમેં,
દશ દરવાજા બંધ રહે તો, રહે ગઈ સબહી મનમેં-મુ૦
વાંસનકી એક નાવ લગાઈ, લે ચલે જંગલમેં,
ધરમી ધરમી પાર ઉતર ગયે, પાપી ડુબે જલમેં;
કહત કબીરા સુનો ભાઈ સાધુ, એ કયા લગ રહે મનમેં-મુ૦

(૮૪) મીરાંબાઇ. -ભજન, રાગ-ધનાશ્રી-

રામ રતન ધન પાયો મંયારે, મૈંકો રામ રતન ધન પાયો-મયા.
ખરચ્યો ન ખુટે, વાકો ચોર ન લુટે, દિન દિન હોત સવાયો-મૈયા.
નીર ન ડુબે, વાંકો અગ્ની ન જારે, ધરણુ ભર્યો ન સમાયો-મૈયા.
નામકી નાવ ભજનકી બતીયા, ભવસાગરસે તાર્યો-મૈયા.
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર શરણે, ચરણ કમળ ચીત લાયો-મૈયા.

(૮૫) ચાલુ જમાનો. -સમય પ્રભાવ-

અવસરને વશ બસ થઇ રહેવું, દુઃખ આવે તે તો સેહવું,
દુઃખ આવે તે તો સહેવું, પ્રભુ રૂઠે કોને કહેવું.-અ૦
વેળા વશ સીતારામ થયા વનવાસી,
વેળા વશ દ્રાપદી થઈ સૈરન્ધ્રી દાસી.-એથી શિક્ષણ લેવું.-અ૦
વેળા વશ નળ નૃપ, ગયા જુગારે હારી,
ભટકી દમયંતી વનવન હાયબીચારી-છે ભાગ્ય પ્રબળ એવું.-અ૦

(૮૬) બુદ્ધદેવ. —ગઝલ—

દુઃખીને ડરાવે શાને, મરેલાને મારે શાને,
બળેલાને બાળે શાને, વૈરી વિધિ.

રીઝાવી સતાવે શાને, સતાવી રીબાવે શાને,
રીબાવી જીવાડે શાને, દયાના નિધિ.
શશિને કલંકો દીધાં ગુલાબો મનોહર કીધાં,
નિયંતા તે આવી શાને, અનિતી કીધી.—દુ:ખી.
ચંદનને કુસુમ નાં દીધાં, સાગર જળ ખારા કીધાં,
અમૃત કહી ઝેર દીધાં, જીવન અકારાં કીધાં;
રમણી હૃદયે આશા, નિરાશા દીધી.—દુ:ખી.

(૮૭) બુદ્ધદેવ. —ભજન—

કાયા કાચ કુંપો, તું તો ચેતરે, હિણ ભાગી હંસા;
અવિચળ પદ્દીને તું પેખરે, હિણ ભાગી હંસા.—કાયા૦
ઝાંઝવાનાં નીર સમજ આ, કાચી જીંદગાની તારી;
મમતા મુકી દે ને તું તારીરે, હિણ ભાગી હંસા.—કાયા૦
બે દિનના છે ઘરજળ સઘળાં, બે દિન અહિં રહેવાનું છે,
બે દિનનાં છે સગા સંબંધી, બે દિન સુખ લેવાનું છે.
બે દિનનો છે પંખી મેળો, અંતે ઉડી જાવાનું છે,
લોકો જેને દુનિયા કહે તે, એક મુસાફર ખાનું છે.—કાયા૦

(૮૮) મહાશ્વેતા કાદંબરી. —:૦:—

હમારી લાજ તમારે હાથ, ઓ નાથ નિભાવજોરે....હમારી.
"સદગુણ જ્ઞાન સુબુદ્ધિ આપો, સત ચિત આનંદ ઉરમાં સ્થાપો."
અગમ નિગમનો માર્ગ સુગમ બતલાવજોરે....હમારી.
ભક્તિ થકી ભવ બંધન તુટે, ડગલે ડગલે આયુષ્ય ખુટે,
શ્રીધર અમ તન મનના તાપ સમાવજોરે....હમારી લાજ.

(૮૯) મહાશ્વેતા કાદંબરી. —:૦:—

પતિ વીના પ્રેમદાના મનના, પુરાય ક્યાંથી કોડ,
કહે સખી પુરાય ક્યાંથી કોડ.
સરજન હારે સરજી જગમાં, નરનારીની જોડ. (૨)
પશુ પક્ષી વન વૃક્ષ નિહાળો-સૃષ્ટિ માંહિ સઘળે જઈ ભાળો,
નાના મોટા જીવ જંતુમાં, પણ એવી નથી ખોડ-સ૦
પતિ ભજ્યે પાતક સહુ ટળતાં, અખંડ સુખડાં સેજે મળતાં,
પતિ વિના સાહેલી જગમાં, હરાય જીતી હોડ-સ૦

(૯૦) દાનવી માયા. —:૦:—

ગાન મધુરાં ગાય રતિનાં રૂપે કામ લજાવે,
સ્નેહસુધારસ સીંચનકરતાં ઘડીઘડી શરમાવે,મુજનેએ મોહનભાવે.
વાત વાતમાં રીસ કરીને, રોષ દોષ દર્શાવે,
પણ મમતાથી પગે પડું તો, છાતી શું લપટાવે—મુજને.
કરી કમાણી પૈસા લાવે પેટીમાંજ દબાવે,
કુંચી કરમાં લ્યો શેઠાણી! કહી કહી બોલાવે.—મુજને.
ઘર કુકડો થઇ ઘરમાં બેસી આજ્ઞા નિત્ય ઉઠાવે,
ઘરની દેવી કહી સલુણો સેવા સર્વ બજાવે—મુજને.
પ્રેમ પુષ્પનો પ્રેમ ભોગી તે પ્રેમ સુધા પીવરાવે,
પ્રેમેથી પરિરંભણ આપી પ્રેમ ઝુલે ઝુલાવે.—મુજને.

(૯૧) ઉમા દેવડી. —:૦:—

છોડો છોડો છબીલા, જાઓ જાઓ હઠીલા,
મારી લુંટાશે નવલખ લાજ-છબીલા.

તમે મોટા પુરૂષ મહારાજ, પાણી પહેલાં બાંધી લ્યોને પાજ—મારી.
વાહ વાહ વચન રસીલા, તારાં નયન રંગીલા,
ગોરી ગાળે સર્વને ગુમાન.—રસીલી પ્યારી ગાળે;
લાગે જેને પ્રીતીનુંજ પાન, ગણે નાના મોટા સૌ સમાન.—ગોરી.

સાખી { કથન કથે જગમાં બધાં, વિરલા પાલણહાર,
પ્રીતિ ભગત ભામા સદા, વચન નિભાવનહાર.

મુકો મુકો માનુની ગુમાન, શાણા દાસી છું તારી સુજાણ,
ચાલો આવો ચતુર પ્રીય પ્રાણ.—છોડો.

(૯૨) ધના ભગત. —ભજન—

રામબાણ વાગ્યા હોય તે જાણે, બોલ્યા મુરખ મનમાં ન આણે.
ધ્રુવને વાગ્યાં, પ્રહ્લાદને વાગ્યાં, ઠરી ને બેઠાં, ઠેકાણે,
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં. એવું વેદ વચન પરમાણે—રામ.
મોરધ્વજ રાજાનું મન હરી લેવા, મ્હારો વા'લો આવ્યા જે ટાણે,
લઈ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું, પત્ની પુત્ર બેઉ તાણે—રામ.
મીરાંબાઈ ઉપર કોપ કરીને, બોલ્યો રાણોજી ખડગ તાણે,
ઝેરના પ્યાલા મ્હારા ગીરધરલાલે, આરોગ્યા અમૃત ઠેકાણે—રામ.
નરસીંહ મ્હેતાની હુંડી શીકારી, વ્હાલે ખેપ ભરી ખરે ટાણે,
આગળ સંત અનેક ઓધાર્યા, એવું ધનાભગત ઉર આણે—રામ.

(૯૩) મીરાંબાઇ. —રાગ ભજન—

કાનુડો શું જાણે મ્હારી પ્રીત, બાઈ અમે બાળ કુંવારારે—કા૦
જળરે જુમનાના અમે ભરવા ગયા તારે, કાનુડે આવીને છાંટયા
નીર, ઉડયાં છરરરરરરે—કા૦

શેરીએ ને શેરીએ અમે રમતા, ને ભમતાંરે, કાનુડે આવીને
ખેંચ્યા ચીર, ફાટયાં ચરરરરરરરે–કા૦
વંદરાતે વનમાં વ્હાલે, રાશ રમાડયારે, કાનુડે તાણી માર્યા
તીર, વાગ્યા અરરરરરરરે–કા૦

(૯૪) ભજનામૃત. –ભજન મીરાંબાઈ–

બલીહારી રસીયા ગીરધારી, સુંદર શ્યામ હો તજી અમને
મથુરાંના વાસી, આવા ન બનીયેજી.
વાંસલડી વાગે વ્હાલા, ભણકારા વાગેને, વૃજ વાટ લાગે ખારી,
સુંદર શ્યામ હો તજી અમને, મથુરાંના વાસી આવા ન બનીયે હોજી.
જમુનાનો કાંઠો વાહલા ખાવાને દોડેને, અકળાવી દે છે મુને ભારી.
વૃંદાવન કેરી શોભા, તમ વીણ અમને તો, નવ લાગે હવે સારી.
ગોવરધનતોળ્યો વ્હાલા, ટચલી આંગળીયેને અમપરઢોળ્યો ગીરધારી
મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, શુદ્ધ પ્રભુ લેજો માહરી,
સુંદર શ્યામ હો તજી અમને, મથુરાંના વાસી આવા ન બનીયેજી.

(૯૫) કબીર ભજન. –રાગ ભજન પદ–

દયા ધરમ નહીં મનમેં, મુખડાં કયા દેખો દરપનમેં,
કાગજકા એક નાવ બનાયા, છોડા સમંદર જલમેં;
નુગરા બેઠન વાલા ડુબે, સુગરા તરજાય ઉનમેં.–સુ.
મુચ્છ સમારી પાઘડી બાંધી, તેલ લગાવત તનમેં,
ડુંગરકા પાની જોબનકા લટકા, ઢલજાવેગા છીનમેં–મુ.
ઓર કાયામાં ઘાસ ઉગત હયે, ગૌઆ ચરત હયે બનમેં,
કહત કબીરા સુનોભાઈ સાધુ, રહ ગઇ મનકી મનમેં–મુ૦

(૯૬) નરસીંહ મહેતા. —:૦:—

હવે મને. હરી નામથી, નેહ લાગ્યો (૨)
ભાંગી ભીડ ભવનો ભય ભાગ્યો—હવે.
માયા મંદીર મારે મનથી મેં મુકયાને,ઈન્દ્રીની ઓળખાણ મુકી(૨)
હેમ હીરાથી હાર મઢેલા, તે પર ચાલ્યો થુંકીરે—હવે.
કોના સુત તાત, કોના માત ભ્રાત, સરવે સ્વાર્થના સગપણ રાખે,
પ્રાણ ગયા પછી, પાસે ન આવે, કાઢો કાઢો મુખથી ભાખેરે—હવે.

(૯૭) વીર કુણાલ. —:૦:—

હુંતો વીધ વીધ રંગ બતાવું નેન નચાવું:
ને લલચાવું મારા કંથને વશ કરવા.
રીસ કરી જોઉં આડી આંખે, ભૂમી ખણુતી શરમાતી,
હાંરે સખી લળી લળી હું લચકાતી—
મનાવતાં પણ હું મરડાતી, છણકે છટકી જાતી;
કહે માફ કર કાલાવાલા, કરતાં હું હરખાતી.
હાંરે સખી હસી હસીને ખસી જાતી;
પગે પડે જ્યાં પ્રીતમજી, ત્યાં પાણી પાણી થાતી.—

(૯૮) જગતસિંહ. —:૦:—

ઝીણા ઝરમર વરસે મેહ, ભીંજે મારી ચુંદડલી,
એવો નંદકુવરસું નેહ, ભીંજે મારી ચુંદડલી.
ઊંચા અવાશ એ અલબેલાનાં, નીચે અમારી મેડીરે,
સુતી હતી હું રંગ ભુવનમાં, સાન કરી લીધ તેડી.—ભીંજે.
દગમગ દાદુર મધમધ મોરલા, ચાતક થયા નમેરીરે,
વીજળીના વેગના ભય ત્યાગી, આવી ઉભી આ શેરી.—ભીંજે.

(૯૯) કંસવધ. —ગરબો—

જમુનાને તીરે જાદુવાલે, સખી બંસરી બજાવી,
નંદલાલે વ્હાલે ચિત ચોરી મને બાવરી બનાવી.
ભૂલાવી મારૂં ભાન સાન કહાન ગયો ક્યાંહાં,
મને મોરલીએ મોહીની ઉપજાવી.—જમુના.

સાખી { સુંદર છબી જોઇ છેલની, ઉપજી અંતર પ્રીત;
નટવર ગિરધર સ્યામમાં, ચોંટયું મારૂં ચિત.

નયન નેહે નચાવ્યાં વાલીડે સખી મુખ મલકાવી,
છુપી છુપી કરી સાન, મને લીધીરે લોભાવી.
ન ભાવે ખાનપાન નિંદ ન આવે હવે,લગન લલનાએ પ્રેમની લગાવી

સાખી { વીરહ થકી વિંધાયલું, અંતર અતી અકળાય;
અળગો રહે અલબેલડો, શું કરૂં સખી ઉપાય.—જમુના.

(૧૦૦) અબજોનાં બંધન.—:૦:—

જાના હે જાના, સબકો હે જાના,
સોહન જીસમે પહેચાના, ફિર નહિ આના જાના—ટેક.
કાયા ઘડ કચ્ચા ભાઇ, માયા બાદલકી છાઇ,
લડકા લડકી લુગાઇ, સ્વારથકી હે સગાઇ, મત હોના દિલગીર—
માલ ખજાના મયના હાથી, ઘોડા ઓર સમયાના,
સબકો છોડ અકેલાહી જાના, આવે પરવાના;
જબ એકહુ ન ચલે બ્હાના, ચલતી નહીં તદબીર.—ટેક.

(૧૦૧) સતી દ્રૌપદી. —:૦:—

ધરો કાંઈ હિત શિખામણ ધ્યાન, ગર્વથી નથી નાથ કલ્યાણ,
કુસંપે રહ્યું કોણ આરામ, મેળવ્યું કોણે મહીમાં માન.

અભિમાન પર્વત છે મોટો, હેઠળ ઉંડી ખાઇ...............
ચડયા પડયા તે નર પછડાયા, છારમાં ગયા છુંદાઇ.–ધરો૦
લંકા સરખો ગઢ દુર્ઘટ ને સમુદ્ર સરખી ખાઇ,
લંક પતિ પણ લંક ન લાગ્યો, રણમાં ગયો રોળાઇ.
હિરણ્યાક્ષને હિરણ્યકસ્યપુ એ જબરજંગ બે ભાઇ,
નૃસિંહ રૂપે નખે વધેર્યો, માને ગયા મરડાઇ...........ધરો૦

(૧૦૨) સરસ્વતીચન્દ્ર. —:૦:—

પ્રિતી કરીશું તરછોડી પરદેશી....હાં છોડી પરદેશી,(૨)–પ્રિતી.
ડંશ દઇ અહો ભ્રમર કુમુદને,હો છોડી પરદેશી હાં છોડી(૨)–પ્રિતી.
પુરી પંખીણી, પ્રેમ પીંજરમાં, આખર પાંખ મરોડી પરદેશી,
હાં મરોડી પરદેશી...........મરોડી પરદેશી...........પ્રિતી.
ત્યાગી કુમુદ વન, ભટકી એ ભમરા, આવ્યો અહીં શું ફરી દોડી,
ઉડીજા ઉડીજા, પંખી મુશાફર રેન રહી છે, હવે થોડી પરદેશી,
હાં થોડી પરદેશી...........હાં થોડી પરદેશી...........પ્રિતી.

(૧૦૩) લવ–કુશ. –વૈરાગ્ય, ભજન, રાગ–પદ–

જોને જરી જાગી મુરખા, જોને જરી જાગી,
અલ્યા સુતો શું અભાગી ! જીવ ! જોને જરી જાગી.
સગાને સંબંધી ત્હારાં, સુખનાં છે બેલીરે. [૨]
ઠેલી મેલી જાશે દુખમાં રડતોજ ત્યાગી–અલ્યા સુતો શું.
કાયાની માયાને ત્હારી, કર તું વિખુટીરે [૨]
તુટી બુટી સાંધનારો નથી કો વિરાગી––અલ્યા સુતો શું.
મ્હારૂં આ મ્હારૂં છે માની, ગુમાની શું થાતોરે [૨]
જાતો હરખાતો માતો જાશે હામ ભાંગી—અલ્યા સુતો શું.

(૧૦૪) સતી તોરલ. —ભજન—

એક દીન એવા આવશે, જે રૂદીયામાં સઉના સાલેરે,
સગા મીત્રના કારણે વીરા કોઈનું જોર નવ ચાલેરે.
કાઢો કાઢો એને સઉ કરે વીર, જાણે જન્મયા નોતાંરે,
ઘટનો ઘુંઘટ દુર કર્યો ત્યારે રોકયા દશ દરવાજારે.
આરે કાયાનો ઘટ ઘેરીઓ ત્યારે, રોકયો દેહનો રાજારે.—એક.
સોળ વરસની સુંદરી તે ઉભી ટગમગ જુવેરે,
આરે કાયામાં હવે કાંઈ નથી ત્યારે ઉભી ધુસ્કે રૂવેરે.
બેની વળામણ શેરીયે માત ઝાંપેથી વળશેરે,
સગાં સગાં તમે શું કરોરે, સગાં વળાવીને વળશેરે;
સગાં તે વન કેરાં લાકડાં તે ભેગાં આવી બળશેરે.—એક.

(૧૦૫) સરોજની. —ભજન—

કાળ નહિં છોડેરે, ઠાલાં શાને મથીને મરો,
પાપી ભ્રમણા કાજેરે, ધોળાં કાળાં શીદને કરો.
મન જાણો છો? મેં કર્યું કે, પણ કરનારો છે કોય;
આદર્યાં અધવચ રહે ને, હરી કરે સો હોય,
મિથ્યા વૈભવ માટેરે, નિર્દય જુલમી શીદને ઠરો.—કાળ૦
નક્કી સમજો કાળ રાય ત્યમ, રંક સર્વને ખાય;
બાંધી મુઠીએ આવેલાં, સૌ ખાલી હાથે જાય,
કરશો તેવું ભરશોરે? પરમેશ્વરથી જરી તો ડરો.—કાળ૦

(૧૦૬) [illegible] ચરિત્ર. —વૈરાગ્ય ભજન—

જુઠું જુઠું જગત [illegible] [illegible] જાણેય મારે.
જુઠી જનની, જુઠી જાયા, જુઠી મોહ ભરેલી માયા,

કાચ કુંપો છે કાયા, મમતા તાણુ મારે.
ગગને જામે વાદળ ગોટો, પાણીમાં પ્રગટે પરપોટો,
ખેલ વિશ્વનો ખોટો—સાચો જાણુ મારે.
મારૂં મારૂં કરતાં મરતાં, દ્રવ્ય કાજ પાપે નહી ડરતાં,
મેલી ચાલ્યા દામ ખજાનો ખાંણુ મારે.
જુઠી જાણો જગતની બાજી, આતશબાજી જાશે ગાજી,
અંતે સૌને સોવું છે, સ્મશાન મારે.

(૧૦૭) સતી તોરલ. —ભજન—

જેસલ કરી લે વિચાર માથે જમ કેરો માર,
સ્વપ્ના જેવોરે સંસાર, તોળાંદે કરે છે પોકાર.
આવોને જેસલરાય આપણુ મળીયે,
ખરા સંત હોયે ત્યાં જઈ ભળીયેજી.
આ ભવ આવીયો અવતાર માથે સદગુરૂ ધાર,
જાવું ધણીને દરબાર બેડલી ઉતારે ભવપાર.—આવોને૦
મોતી એરણુમાં ઓરાય માથે ઘરણુ કેરા ઘાય,
ફુટે ફોકટીઆં કહેવાય, સાચાની ખરે ખબર્યું થાય.—આવોને૦
નવલખ કોથળીઓ ખંધાય, ત્યારે ગાંધીડા કહેવાય,
હિરા માણેક હાટે વેચાય, તેનાં મુલ મોઘેરાં થાય.—આવોને૦
નિત્ય નિત્ય ઉઠી ન્હાવા જાય કોયલા ઉજળા ન થાય,
બેટો ગુણિકાનો તે તો બાપ કોને કહેવા જાય.—આવોને૦
દેખા દેખી કરવા જાય, એ નર અધુરીયા કહેવાય,
હાથમાં દીવો લઇને છતી આંખે કુવે પડવા જાય.—આવોને૦
એવી ચાર જુગની વાણી સતિ તોરલ દેવી ગાય.—આવોને૦

(૧૦૮) રાગ સાજ સંગ્રહ—હનુમાન સ્તુતિ—

ધન ધન મહાવીર બજરંગ, રાવણ લંક જલાને વાલે.
આજ્ઞા રઘુનંદનકી પાય, પહુંચે ગઢ લંકામેં આય;
ક્રોધિત હો દી આગ લગાય, રામકે કામ બનાને વાલે.—ધન.
રાવનકી બાટીકા ઊજારી, મારા અક્ષય કુમાર સુરારી;
ફસ ગયે બ્રહ્મ પાશ એકવારી, લીલા લલિત દીખાનેવાલે.—ધન.
ચઢી દ્રુમ અશોકપર હર્ષાય, દિન્હી ઝટ મુદ્રિકા ગિરાય;
ચરનન ગિરે સિતાકે આય, પિયાકી ખબર સુનાનેવાલે.—ધન.
શકિત મેઘનાદ ને મારી, વ્યાકુલ ભયે લક્ષમન બલધારી;
લાયે સંજીવની સુખારી, લક્ષમન પ્રાણ બચાનેવાલે.—ધન.
માયા રચ અહિરાવન ધાય, જબ હર લે ગયા દોનો ભાય;
રામકો લક્ષમન સહિત ઉઠાય, જાય પાતાલમેં લાનેવાલે.—ધન.
દુષ્ટોકો મારો તત્કાલ, ભકતોંકા કરિયે પ્રતિપાળ;
શરણાંગત દ્વિજ મન્નીલાલ, ધન બિદ્યા બલપાનેવાલે.—ધન.

(૧૦૯) સતી તોરલ. —ભજન—

પાપ ત્હારૂં પ્રકાશ જાડેજા પાપ ત્હારૂં પ્રકાશરે,
ત્હારી બેડલીને બુડવા નહિ દઉં જાડેજારે—તોરલ કહે છે.
હરણ હર્યાં લખચાર તોરલ દે હરણ હર્યાં લખ ચારરે,
કંઇક વનમાં મૃગલા મારીયા, તોળાંદેરે એમ જેસલ કહે છે.
કર્મ ત્હારાં સંભાર જાડેજા ધર્મ ત્હારો સંભારરે—તારી બેડલી.
લુટી કુંવારી જાન સતિ નારી, લુટી કુંવારી જાનરે,
સાત વીશું મોડબંધ મારીયા તોળાંદેરે, એમ—જેસલ કહે છે.
ધર્મ ત્હારો સંભાળ જાડેજા ધર્મ ત્હારો સંભાળરે—તારી બેડલી.

તોડી સરોવર પાળ, સતિ નારી તોડી સરોવર પાળરે,
ભાઇ ભાભીને મેં મારીયાં તોળાંદેરે એમ-જેસલ કહે છે.
કંઇક પરમાર્થ કર જાડેજા કંઇક પરમાર્થ કરરે-તારી બેડલી.
માથાના જેટલા વાળ સતિ નારી માથાના જેટલા વાળરે,
એટલાં કુકર્મો મ્હેં કર્યાં તોળાંદેરે એમ-જેસલ કહે છે.
પાપ ત્હારૂં પ્રકાશ જાડેજા પાપ ત્હારૂં પ્રકાશરે;
વિનવે જેસલરાય સતિને વિનવે જેસલરાય,
મારી બેડલી ઉતારો ભવ પાર, સતિ-મારી.

(૧૧૦) સતી તોરલ. —:૦:—

જીવન દિન ચારનું ચટકું નકામો મોહ માયાનો,
ઉડી જાવું આહા અંતે કરીને ત્યાગ કાયાનો.
થતાં દરબારનો ડંકો રહે નાં ગર્વ બંકાનો,
શુરાનો પણ સમય આવે સમાધિમાં સમાયાનો.
અરેરે:ક્યાં માયાનો નકામો મોહ સંસારે,
ભુલે જ્ઞાની છતાં જ્ઞાને ધારાવી ઢોંગ ડાહ્યાનો.

(૧૧૧) કંસવધ. —:૦:—

વારો વારો કુંવરજી કાનુડો તોફાની, તેને નંદરાણી તમે વારજો,
માજી બાળક શું મ્હોડે ચડાવો.
સુત શામળીયાને સમજાવો......................વારો વારો.
ઘરમાં ઘુસીને, ગોરસ ખાતો, તાવણુને દે તડફડ લાતો,
કહું શું વાતો, ખુણે ભરાતો, લાગ જોઇ છાનો છટકી જાતો.-વા૦
વખત વીના વાછરડાં છોડે, મટકી દુધ દહીંની ફોડે,
પેસી રસોડે તાવડી તોડે, દોટ દઇ કાનો દડબડ દોડે.-વા૦

(૧૧૨) ન્યાયસિંધુ. —:૦:—
નંદલાલા કૃષ્ણ મોરારી, ગોકુલકે જોનવાલે,
મથુરાકે રહેનેવાલે—નંદલાલા.
અયસી બંસિયાં તુને બજાઈ, સબ સખિયનકે મન ભાઈ
ગૌએં શરન તેહારે આઇ, કાના કાલી કમલી વાલે-નંદલાલા.

(૧૧૩) બોડાણા. —:૦:—
રંગમે કયસે હોરી ખેલુંગી, સાંવરીયાકે સંગ.
ધોબી ધોવે મયલે સયલે, ધોબનીયાકે સંગ.
કીસ પાપીકી નજર લગી, મેરી ચોલી હોગઇ તંગ.-રંગમે૦
મેરા શૌહર સુસ્ત નીલા હય, રોજ પીવે હય ભંગ,
હાય જવાંની હો ગઇ ગારત, પાની હો ગયા અંગ.-રંગમે૦

(૧૧૪) બોડાણા. —:૦:—
ઝીણી ઝીણી મોરલીયો વાગે છે, ઇનો નાદ ગગનમાં ગાજે છે-
વાલા વરણાગી ઉભા, જમનાની તીરે, સુણીને નાદ ગાયો ભાગે છે-

(૧૧૫) સતી દમયંતી. —:૦:—
દમયંતી-જાઓ સિધાવો બાળ અમારાં અંતરનાં આરામ,
મળીશું ફરીને મેળવશે જો ભક્તવત્સલ ભગવાન-
બાળક—હાય અભાગી અમ પામરપર આવ્યો દુષ્કર યોગ,
બાળ અમે લાચાર સહીયે, માતા તાત વિયોગરે-
દમયંતી-નીરવિનાની સરિતા સુની વચ્છ વિના સુની ગાય,
પાંખવિના સુની પંખીણી જેવી બાળવિના સુની માયરે-
સુદેવ—સારાં નરસાં યશ અપયશનાં વડીલ કરે જે કામ,
ભોગવવાં પડે સર્વ સ્વજનને તેનાં જે પરીણામરે-

(૧૧૬) સુરશ્યામ. —:૦:—

સૈયાં હું છું ગુલાબી રંગ પ્રીતમ રંગ કેશરીયા,
મારૂ જોબન ગુલાબી રંગ પ્રીતમ રંગ કેશરીયા.-સૈયાં૦
પાન ગંગેરી જસોદા બીડીયાં, ચાવે ગુલાબી પુલ,
ચલાવે રંગ કેશરીયા.-સૈયાં૦
ચુન ચુન કલીયાં સેજ બીછાઇ, સોવે ગુલાબી પુલ,
ઉડાવે રંગ કેશરીયા.-સૈયાં૦

(૧૧૭) સુરશ્યામ. —રાગ ભજન—

ભક્તી સુધારસ સાર જગતમાં, સત્ય સમજો નરનારીરે,
ભક્તીને વશ થઈ ગીરધારી, આહીર સાથે ગાયો ચારી;
કપટી મામા કંસને મારી, દાસી કુબજા તારીરે—ભક્તી.
વૃજ વનીતાનું વ્હાલ વધારી, રાસ રમ્યા વીઠુલ વનમાળી,
ઇંદ્રતણું અભીમાન વીચારી ગોવરધન કર ધારીરે—ભક્તી.

(૧૧૮) રામવર્મા. —વૈરાગ્ય, રાગ મારૂ—

જીન્હાં ઘર ઝુલતે હાથી, હજારો લાખકે સાથી,
ઉન્હાંકો ખા ગઈ માટી, તૂં ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા.-ટેક
નકકારાહ કુચકા બાજે, કિ મારૂ મૌતકા બાજે,
જયોં શ્રાવણ મેઘરા ગાજે, તૂં ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૧
કહાં ગયે ખાન મદમાતે, જો સુરજ ચાંદ ચમકાતે,
ન દેખે કહાં જીવહ જાતે, તૂં ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૨
જીન્હાં ઘર લાલ ઔર હીરે, સદા મુખ પાન ઔર બીડે,
જીન્હાંનુ ખા ગયે કીડે, તૂં ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા.-૩

જીન્હાં ઘર પાલખી ઘોડે, જરી જર બક્તકે જોડે,
ચહી અબ મૌતને તેડે, તૂં ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૪
જીન્હાંકે બાલ થે કાલે, મલઈયાં દુધસે પાલે,
વહુ આખર આગમેં ડાલે, તૂં ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા.-૫
જીન્હાં સંગ પ્યાર થા તેરા, ઊન્હાંને કીયા ખાકમેં ડેરા,
ન ફિર વહુ કરનેગા ફેરા, તૂં ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા.-૬

(૧૧૯) શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજન.-રાગ ગઝલ-

કૃષ્ણ ઘર નંદકે આયે સિતારા હો તો એસા હો,
કરે સબ પ્રેમસે દર્શણ, દુલારા હો તો એસા હો.
બકાસુરકો મશલ ડારા, પુતના જાનશે મારી,
કંશકો કેશસે ખેંચા ખિલારા હો તો એસા હો.
કુદ પાનીકે અંદરસે, નાગકો નાથ કર લાયે,
ચરણ પૃણ પેઘર કરકે, નચારા હો તો એસા હો.
તીર જમુનાકે જા કરકે બજાઇ, બંસરી મોહન,
ચલી ઘર છોડ બ્રજનારી, પિયારા હો તો એસા હો.
રચાઇ રાશ કુંજનમેં, મનોહર રૂપ બન કરકે,
દેવ દર્શનકો ચલ આયે, દીલારા હો તો એસા હો.
ગયે જબ છોડ ગોકુળકો, નહિ ફીર લોટકર આયે,
સખિ રોતી રહી બનમેં, ફીનારા હો તો એસા હો.
પૂરી દ્વારાવતિ જાકર, મહલ સોનેકે બનવાયે,
હજારો રાનિયાં વાંહી, ફસારા હો તો એસા હો.
કુરૂ-પાંડવ લડે રનમેં, જીત અર્જુનકી કરવાઈ,
બચાઈ લાજ દ્રૌપદીકી, સહારા હો તો એસા હો.

ઊતારા ભાર ભૂમીકા, સિધારા ધામ અપનેકો,
વો બ્રહ્માનંદ દુનિયાસે, નીયારા હેઃ તો એસા હો.

(૧૨૦) જુગલ જુગારી —:૦:—

નાહ્યું બનશોજી પ્રીતિનાં મોતીનું મૂલ,
મોતીનું મુલ આખી દુનીઆ છે કુલ.—નાહી.
હીરા માણેક દામ કરોડે, પ્રીતિના ત્હેજામાં એ છે વસુલ—
સાગર રસતો–દીપ છે દિલની, પાકે મોતી, પાણી જામે અતુલ—

(૧૨૧) રા'માંડલીક. —:૦:—

ખુને જીગરકા પીતે હેં બસ ગમમેં તેરે યાર,
શહેરે ચમનમેં ફીરતે હેં બસ ગમમેં તેરે યાર.
મય ચુપકે ચુપકે રોતી, મુ આંસુઓંસે ધોતી,
વો કહાં ગયો મેરો મોતી, મોતી બીના ના સોતી;
બસ ગમમે તેરે યાર.–ખુને૦

સાખી { દીલ ઉસીકુ દીજીએ દીલદાર યાર હો
કયા હીંદુ કયા મુસલમાં કદરદાન યાર હો.

મેરી નજર જો તુમસે લડ ગઈ મેંય પલંગસે નીચે પડ ગઈ;
વો કહાં ગયે મેરે પ્યારે, મેંય અગ્નિ જેસી જલ ગઈ–બસ૦

(૧૨૨) રા'માંડલીક. —:૦:—

બોલો બોલો પ્રીતમજી, બોલો પ્રીતમજી, પાછા મને શું સતાવશો?
પ્રીતે રીત મને રીઝાવશો.—"એમ.................હો."
મને હીરા મોતીથી મઢાવશો,—'હા બાઈ હા."
જો જો ખોટા બ્હાના ના બતાવશો.............બોલો
કારભારણ કામણગારી હું,—

કારભારી કામણગારો હું, ભરે સલામ લોક હજારે.
સોનાના અસતરા બનાવી મુંડુ આખું ગામ
નાનીલા પણ કબુલ કરે ધાસ્તી ભરેલું કામ.
જો જો હરખે ટુકડાયા થઈ ના જશો............બોલા

(૧૨૩) રાંમાંડલીક. —:૦:—

પ્યારા પ્રિયતમ રસરાજ અમને આજ રીઝાવો,
લટકાળી લલના કાજ સૌ શણગાર મંગાવો.
સાચી મોટી ચોળી લાવો, પાટણના પટકુળ મંગાવો,
હીરા મોતી ટાંકી પટકુળે, પાટી ભાત કસબી કોર મુકાવો.
લાડ લડાવુ તમને શાણી—જે માગો તે આપુ આણી,
હોંસે સ્વામી નારા નનડાના પુરો કોડ, મોંઘી હાઉસ બંધ ગો.

(૧૨૪) મીનળ–મુંજાળ.—રાગ કવાલી—

જગતના જાણુ ભેદુઓ એક દીલના દીલાવર કો.
બનાવો કોઈ તો આશક? .... જગતના.
કરૂ તન બદન ના ફુલ આપુ સાગો જે ને મુલ,
ઝુરે આ કુમળુ બુલબુલ, બનાવો કોઈતો આશક?
મૃદુ આંખડી આંજી ગુંથી વેણી ફુલડાંથી,
કંચુકી કસકસા બાંધી, બતાવું કોને તે આશક? જગતના.

(૧૨૫) મીનળ–મુંજાળ. —રાગ–ઉસ્તાદી—

અલબેલા અકેલા આયા અલી, જાને ન પાવે વાકી રોકો ગલી,
મય જલ જમના ભરન-જાત રહી, બીચ ડગર મોહે આન છલી,
તોરા કારણ હૈ ગેકો સજની,નથએસર મોરી ચંપાકલી—અલબેલા.

([illegible]) મીનળ-મુંજાળ. —:०:—

[illegible] ઘટ છલકાય, આપણે અધુરો ઘટ છલકાય
[illegible] બહુ સલીલ ભર્યું છે, પણ માઝા ન મુકે [illegible]
[illegible]અંતરવર ફગ આવે ત્યમ નીચુ નમતુ [illegible]
[illegible] ફગ આવે ભાઇ! [illegible]ો વખત [illegible]—આ[illegible]
[illegible] પડયા વીણુ માન અધુરી[illegible] [illegible]
[illegible] વિધુ, [illegible]થી, [illegible]વભાવ[illegible] — આ[illegible]

([illegible]) ઉદય-ભાણ. —:०:—

[illegible] [illegible]લી ચાહનીના સમો સાથી, [illegible]
[illegible] —

[illegible] વાતો [illegible] [illegible]
[illegible] હરે ફેરે [illegible] ધુનમા—([illegible]
[illegible] રીસાયા છે રસીલા, [illegible] ભુલી ભામિની.
[illegible] મોહન નથી, હાથે [illegible] માનુની
[illegible]લા વહી જશે. પસ્તાવો પાછળથી [illegible]
[illegible] માન, જાશે [illegible] [illegible]
[illegible] માન ભલે ના મા[illegible] મને પરવા ન[illegible]
[illegible]વજાન તને નહિ અલગ કરૂં તનથી.
[illegible] વચન વીણા [illegible]ચના રસીયા મન વસીયા [illegible]—

([illegible]) ઉદય-ભાણ —રાગ ભજન—

ટા[illegible] નહીં રે ટળે, લખ્યા લલાટે લેખ—ટાળ્યા૦
વાવ્યાં બીજ તે ફળે, કરમે લખ્યુ તે મળે—ટાળ્યા૦

દશરથ બાંધેલ તલાવડી, પાણી શ્રવણ ભરે;
ધર્મ કરતાં ધાડ થઈ, આંધળા ઝુરી તો મરે—ટાળ્યાં૦
રઘુવીર ચાલ્યા વનમાં, સીતા રૂદન કરે;
દુષ્ટ દગે સતી લઈ ગયો. લંકા પલમાં બળે—ટાળ્યાં૦
હરિશ્ચંદ્ર જેવો રાજવી, નીચ ઘર મજુરી કરે;
રાણી વેચી પરઘરે. વેળા ચાંડ સો કરે—ટાળ્યાં૦

(૧૨૯) ઉદય-ભાણુ. —:૦:—

વન વગડામાં મૂર્છા પડી, ત્યાં અમ્રત પ્યાલો પીધોરે,
જોયો લીધો સાર સૃષ્ટિનો. કોલ અમર ત્યાં કીધોરે-પંથી પરદેશી
અધવચ વગડે વીંછું કરડ્યો. ઝેર ચઢયુ છે અંગેજી;
કોઈ મુરલીધર મંત્ર ભણે તો, શીતળતા થાય અંગેરે-પંથી.
દુનિયા મારી ચેષ્ટા કરતી, ને ગાંડામાં ગણતીરે;
હું ગાંડી કે દુનિયા ગાંડી, આપ કરી દ્યો ગણતીરે-પંથી.

(૧૩૦) સત્ય પ્રકાશ —:૦:—

આજ હું તો પરણ્યા પિયુથી રીસાઉં,
મને મોહનજી આવી મનાવશે.
પાછળથી આવી એ પકડે પાલવડો,
હું કહીશ મોહનજી મુકોને કેડલો.
બોલ મારી મીઠડી ! બોલને રસીકડી ! એવું કહીને બોલાવશે,
વ્હાલમનાં નેણ મારા ચિતડાંના ચોર, મારા મીઠા કળાયલ મોર.
કહેશે જો કંથ મુને વગડાનુ ઢોર.
તોય હું કહીશ કાળજાંની કોર. કયારેઆવશે.

(૧૩૧) કામલતા —:૦:—

ઉઠાવો નખરાંના ટકા હજાર ! તું તો નાનકડી નાર
બનીમોટી સરદાર-શી, જોબનની બહાર. જાઉં બલીહાર. (૨)
પલેકોનાં પાંચ લાખ, પ્યારી રૂપિઆ,
તારા નયણોનાં નવલાખ પુરા, હાં-તારા નેણોના,
પતળી કમર વાહ, નાજુક ઉમર વાહ,
મોહી તુજ મચકે કમર કેરે લચકે, પ્યારી નાબેદાર .તારા નખરાં-

(૧૩૨) વિરકેશરી —:૦:—

આપ પાપડ વાડીમાં પધારજો લ્હેરીલાલ,
મંદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દારૂની દુકાન છે.
રંગરંગીલા ચાલ મારી પાડોશમાં તુલસી ક્યારાનું નીશાન છે.
છજામાં, તુલસીના ઝાડનુ નીશાન છે—લ્હેરીલાલ.
અખંડ ને અભંગ આજ સાંજ પહેલા પધારજો.
હુડનાગવાળાનું તોફાનછે,જ મરૂ હુડનાણવાળાનું તોફાનછે.-લ્હેરી.
જોખમ ભરેલું કામ પુરી પંચાત છે, માતી [illegible] આ [illegible]માં
જાન છે, મારા બાપ [illegible] તી છે—લ્હે[illegible]લાલ.

(૧૩૩) માલતી માધવ —:૦:—

ચાલ ...ચાલ....ઓ અલબેલી, વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમ ઘેલી
તારા ઉરમાં આનંદની હેલી, સાહેલી, તારા ઉરમાં આનંદની હેલી,
મળ્યા હવે ભેગાં, ચંપો ને ચંપેલી..............ચાલ ચાલ;
મારા પગના ઝાંઝરની ખીલી, વારે વારે પડતી ઢીલી
(ખિલી જેવી ઢીલી, એવી તું એ છે હઠીલી, હવે ચાલ ?)
(આ, આવિયે હીએ)....................................ચાલ.

(૧૩૪) અલ્હયાબાઈ —:૦:—

રાજ સામી સાંજના આવજો, સામી. સડકપર બંગલો,
મીઠા મ્હેમાન આજ આવજોરે—સામી૦
પ્રીતિ સરોવરની પાળે પાતળીયા
અમીરસ પીજો પીવરાવજોરે—સામી૦
કાયાને ક્યારડે બ્હેકે કસ્તુરી
લ્હેરખડા લુંટજો લુંટાવજોરે—સામી૦

(૧૩૫) છત્ર વિજય —:૦:—

પાતળીઆ પાલવ છોડો કોઈ જોઈ જાશે.
-નખરાળાં શીદ નડછોડો મારો જીવ જાશે.
ભોળી ભાળી હું બાળ કુંવારી,
બાળો ભોળો હું છું બ્રહ્મચારી,
(છોડો છોડો મારો હાથ મરડાઈ જાય છે.)
(નાના આવા નખરા જોઈ લાહ્ય થાય છે.)
[illegible] જીવ જાય છે, અરે હાય હાય હાય)

(૧૩૬) પ્રુફહેન —:૦:—

પિયુ પિયુ પોકારતીરે, પંખીયા વધુ ઝુરે વનમાં,
વિરહ અંગાર ઉઠે તનમાં, અતિશય બળી રહી મનમાં.—પિયુ૦
ખીલતી આ કળી કુસુમની, ભોગી વિના કરમાય;
ઝુકતી આ લલિત પાંખડી, ભોગી મધુકર ચ્હાય—પિયુ૦
બાળા રસાળી અંતરે, આકુળ વ્યાકુળ થાય;
નમ્ર નવોઢા નૌતમ રમણી, રસિક નરવર ચહાય,
કુંવારી દુ:ખી થતીરે, કોમળ માનસ ઉપવનમાં—પિયુ૦

(૧૩૭) બુદ્ધદેવ —:૦:—

પુલની પાંખડી હ્યો પ્રાણ, ગણી અંતરની ઓળખાણ-પુલની.
શ્યામ સલુણા અમ ઘર આવ્યા, શા કરીએ સન્માન,
નાથ નગિના પરિમલ ભીના, મન માન્યા મેહમાન-પુલની.
ઝાઝું શું કહીએ સમજુને, સખી નયણના બાણ;
વિકળ કમળ આ સરવર જળનું, ભોગી ભ્રમર સુજાણ-પુલની

(૧૩૮) કુમારપાળ —:૦:—

પ્રેમ તંત્ર અણમોલ સખી એ શીખવ્યા નવ શીખવાય,
કોઈના શીખવ્યા નવ શીખવાય.
પદ સમજ અનુભવે આવડે. કાન્ત મિલન જ્યાં થાય.
એકાન્તે કાન્ત મિલન જ્યાં થાય.—સખી.
પ્રિયતમને જોતાં શરમ ચડે, ધડકે ઉર પાછા ચરણ પડે,
ત્યાં શાં શીખાયે પ્રણય મંત્ર, જ્યાં નયને મદ ઘેરાય;
હઠીલાં નયને મદ ઘેરાય—સખી.
પણ જ્યાં જરી આંખથી આંખ મળે, પળમાં ઉર એક બીજા ઉછળે
અધીરા હૃદયેથી હૃદય મળે, ત્યાં રસ સાગર છલકાય
સ્નેહથી રસ સાગર છલકાય

(૧૩૯) નવલ-કુસુમ -રાગ-ગરબો (બેન્ડ સાથે)

ભાન ભુલ્યા છો રાજ, મુખડાની મલકે, (૨)
કામણગારી કીકીની હલકે હઠીલા રાજ (૨) ભાન ભુલ્યા છો.
ઝાંઝરને ઝણકે, નેપુરને રણકે,(૨)
જોબનીયાની ભુરકીની ભનકે, હઠીલા રાજ(૨) ભાન ભુલ્યા છો.
હાથને લટકે, ચાલને ચટકે, (૨) પતલી કમર કેરે કટકે-હ૦

(૧૪૦) વિક્રમચરિત્ર —:૦:—

કોઈ દુધ લ્યો દીલરંગી, શોખીલા શાણુ ઉમંગી—હાં કોઈ.
કેફી પીયે કસુંબલો, ગાંજો પીયે અબુધ,
દારૂ તો દીવાના પીયે, દાના પીયે દુધ.—હાં કોઈ.
એક અમીરસ દેવનો, બીજો રશ છે. પ્રેમ,
ત્રીજો રશ. ગોરશ ભલે. પીધે કાયા હેમ—હાં કોઈ.
ગોરી ગવરી ગાયનાં. ગોરા મીઠાં દુધ,
હું પણ ગોરી ગોરડી, ગોરૂં દીલ છે શુદ્ધ—હાં કોઈ.
હેમ કટોરો હાથમાં, માંહી અમૃતગાર
ચતુર હોય તે ચિતાવે, ગુણ સમજે ન ગમાર—હાં કોઈ. ૪

(૧૪૧) મી. મુરાદઅલ્લી —ઉસ્તાદી—ભજન.—

મદીનેમેં મોહંમદ આયો, નૈનનરી સચ્ચો દીન જગાયો,
નરવર સચ્ચો દીન જગાયો.—મદીને.
જુમ્મેકી રાતકો જન્મજ ધરીયો, અમીના ઘર જાયો.
દાઈ હલીમા પાલના ઝુલાવે હુરાંયે મંગલ ગાયો.
અગદદ્દા ઘર અનંત વધાયો.—મદીને.
નબી મોહમ્મદ સલે મેહરાજકુ ચોથે અરશપે આયો.
ચોથે અરશપે એક શેર બડા થા, અંગુઠી નબિસે પાયો,
મુદત પરદેમેં દીખાયે.—મદીને.
ઉસ પરદેમેં નબીકુ બીઠાયો, અનહુક ભેદ બતાયો.
આશુક માશુક દોનો દીલમીલ બેઠે. આશુક માશુક મન ભયો;
નબીજી મેહેરાજ સીધાયો.—મદીને.

નૂરકી પગરી નૂરકા જામા, નૂરકી સેજ બીછાયો,
નૂરકા સેહરા, નબીજીકે શીરપર, મોતીયન મેહ બરશાયો;
નબીજી મહેરાજસે આયો.—મદીને.
કલમા પઢો નીત નૂર નબીકા, ઈસ્લિમે-દીન સોહાયો,
લાઈલાહા,ઈલ્લીલાહા મોહંમદ રસૂલીલ્લાહ કલ્મા મુખપાક પઢાયો,
નીરોશા તેરે કદમોમે આયો.—મદીને.

(૧૪૨) કુસમાવતી —:૦:—

ભલે જન કોટી યત્નો કરે. નસીબના લખ્યા લેખ ના ટળે,
પાપીયા પાપી પગલાં ભરે, અંતમાં માથુ પટકી મરે.
હરિશ્ચંદ્ર મહારાજ જુવોને, નિચ ઘેર સેવા કરે,
થઈ સેવકી સનિ લેખથી ગુમાન શાને કરે—નશીબ
પાન્ડવ સરખા ધર્મ ધારી પણ. વન વન રવડી મરે
ચીર હરણ થયાં સતીનાં, પ્રભુ કૃપા ત્યાં કરે—નસીબ.
સતીયા સુરજન ભલે કુજનથી, કદી પીડાતા ફરે,
સત્યમેવ જયતજ સમજજો, ન્યાય નીયંતા કરે—નશીબ.

(૧૪૩) રામાગ્રાફ નં. ૫૧૨ –ઉસ્તાદી ભજન–

અલી જીકરલે, મુરખ મનવા, પીછે તું પછતાવેગા,
....રે ભાઈ, પીછે તું પછતાવેગા.
ઈસ દુનીયામેં કહેત કબીરા, ફેર જનમ નહિં પાવેગા[૨]—અલી.
ફેરે દીલાવે નામ મૌલાકે, દેવેગા તો પાવેગા,
....રે ભાઈ, દેવેગા તો પાવેગા.
ગયા વખત ફેર નહિં મીલનેકા, ખાલી હાથેજાવેગા[૨]—અલી.

દુનિયારે દોલત માલ ખજાના, સંગ ન તેરે આવેગા,
....રે ભાઇ, સંગ ન તેરે આવેગા.
મહેલ મહેલીયાં, બાગ-બગીચા, સબ છોડકર જાવેગા[૨]-અલી.
હાથીરે ઘોડા ફોજુરે લશ્કર, ઘરકુલ્લે ચૌકી બીઠાવેગા,
....રે ભાઈ, ઘરકુલ્લે ચૌકી બીઠાવેગા.
દીલકે ભીતર તનસે મનડા, જમરા જીવ લે જાવેગા[૨]-અલી.
રોજ મહેશરમેં, નિશદીન બોલે, પાક મોહંમદ આવેગા,
....રે ભાઈ, પાક મોહંમદ આવેગા.
નબી મોહંમદ મુસ્તફા, કુલ્લ આલમકુ બતલાવેગા.-અલી.
(સલામ આલેકુમ)

(૧૪૪) પૃથ્વી પુત્ર. —:૦:—

આવી આવી વસંતની બહાર, સૂની મારી સેજલડી,
તોયે આવ્યા ન હૈયા કેરા હાર, સૂની મારી સેજલડી.
લાવો લાવો સમજાવી, સુંદર શ્યામ શ્યામ શ્યામ,
આવો આવો અંતરના આરામ, સૂની મારી સેજલડી.
સાખી { મીઠા બોલી કોકીલા કરે મધુર ટહુકાર,
વીરહે વ્યાકુળ વલ્લભા દેતી શ્રાપ હજાર.
મનગમતા મોહન લાલા, અંતર છો વિહવળ વ્હાલા,
પ્રીતિ ધારા વરશાવો, શાને તરશાવો,
ફુલસૈયા સોહાવો, ફુલબાણુ વિંધે પ્રાણ-આ સૂની મારી સેજલડી.

(૧૪૫) મીસ પ્યારીજાન. —રાગ, કહેરવા—

અપને ખ્વાજાકી મેં, જાગન બનીરે હો (૨)
જોગન બની; બેરાગન બનીરે (૨) અપને ખ્વાજા-(૨)

તુટાસા કુવા નીરખારે, હોય ચમેલી ફુલ,
સબ સખીયન મીલ સહેરા ગુંથે, પહેને નબી એ રસુલ.
મેં તો જોગન બનીરે, અપને ખ્વાજાકી—
પત્તા તુટા ડાલસેરે, લેગઈ પવન ઉડાય.
અબકે બીછડે કબ મીલેંગે, ઉપરે લે જાય–મેં તો જોગન–અ૦
પત્તા ઝુકાજા ટેહનીકે નીચે, બતાયે પાંચો ફુલ,
ઉપરકે પતે સખી ઝુકેરે, પહેનાયે નબી એ રસુલ—મેં તો.

(૧૪૬) સરદારબા. –કજોડાની કહાણી–

કોને કહીએ કજોડાની કહાણીરે, જેમ બળદ પીલાયે ઘાણીરે.
લોક વગોવ ને સાસુ સંતાપે, વળી પીયુડો છે પામર પ્રાણીરે.
હું જોબન રશ ઝુલતી, પણ જોડીની ખોડ,
પીયુડો રમે લખોટીયે કરતો દોડા દોડ
જગદીશ ! હવે ગભરાણીરે, સહાય કરજો શ્રી સારંગ પ્રાણીરે.

(૧૪૭)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, ખમાચ, દાદરો !

કાંઇ લટક લટક ચલંત મોહન આવે ભાવે,
અધુરી, અધુરી, મધુરી, મધુરી, મોરલી બજાવે–કંઇ.
ખાંધે કમરીયાં હાથે લકરીયાં, બનમે ગઉવાં ચરાવે,
સાંવલી સુરત મોહની મુરત, મુખશે બિન બજાવે–કંઈ

(૧૪૮) પ્યારા સાહેબ—રાગ, આશાવરી—

કરલે સીંગાર ચતર અલબેલી, સાજનકે ઘર જાના હોગા. (૨)
માટી ઉઢાવન માટી બીછાવન, માટીમેં મિલ જાના હોગા.–
ન્હાલે ધોલે શીશ ગુંથાવલે, ફીર ન્હાંસે, નહીં આના હોગા–ક૦

(૧૪૯) મીરાંબાઇ —રાગ. ભજન-પદ.

ઝુલત રાધા સંગ, ગિરીધર ઝુલત રાધા સંગ.
અબીલ ગુલાલકી ધુમ મચાઈ, ભર પિચકારી રંગ.-ગિરીધર૦
લાલ ભઈ બિંદ્રાવન જમુના, કેશર ચુવત રંગ. ”
નાચત લાલ અધર સુરશભર, ધિમી ધિમી બાજે મૃદંગ ”
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, ચરન કમલ કુદંગ.

(૧૫૦) મીરાંબાઇ. —રાગ ગરબો—

ગોકુળીયે લઇ ચાલો, ઓધવરાજ હમને, (૨)
આણીતીરે ગંગા ને, પેલી તીરે જમના. (૨)
વચમાં ગોકુળીયું છે ગામ-ઓધવરાજ હમને (૨)
થોડા થોડા જળમાં માછલીયાં રે તપલે. (૨)
તલપ તલપ જીવ જાયરે-ઓધવરાજ હમને. (૨)
ઊંડા કુવામાં ઉતાર્યારે હમને (૨)
મેલી ઠેલી શીદ જાઓરે-ઓધવરાજ હમને (૨)
શેરી ભલી પણ સાંકડીરે, નગર ભલાં પણ દુરરે.—ઓધવ.
હમારા સાસરીયામાં દુખડાંરે દીધાં, ભલે મારે મહીયરે વળાવોરે,
ઓધવરાજ હમને [૨] ગોકુળીયે લઇ ચાલો—

(૧૫૧) વસંત પ્રભા —:૦:—

કેડલો મુકોને કે. મારો કંથ કોડીલારે
રાખો જરી મરજાદ, હો રંગીલારે જોગી.
પાલવ છોડો મારો સાહ્યબાજી શાણારે,
લોક દેખેને મરૂં લાજીરે, હોજી રસીલારે. જોગી

સાનમાં સમજો કાંઇ ઝાઝું શું કહીયેરે,
દીલની ચોરી શું જગ જાણેરે, હોજી રસીલારે. જોગી.
પ્રેમ મીઠી કરીને પીજીએ હોજી.
આવે ન ટાણે કટાણુરે, હોજી રસીલા જોગી.

(૧૫૨) સુકન્યા સાવિત્રી. —:૦:—

નવ ગમે ઘરબાર, ભરી દુ:ખની વખાર,
બળ્યો સંસાર નાતરીયા નાતનો.
....દીઠું નારનું બજાર, વ્હોરી વ્યર્થ વહે ભાર,
જેમાં મળે નહીં મેળ કોઇ વાતનોરે—બળ્યો.
કેમ કરી થાય કહો પ્રીતિ પરાણે,
"કરે જીવતાં મોહકાણુ મુવે હોય તાણુતાણુ,"
....ભાઈ બાઇનો વ્હેવાર ચાલે લાતનોરે—બળ્યો.

(૧૫૩) સ્નેહસુધા —:૦:—

ધાર્યું એક ધણીનું થાય, આપણું કર્યું કાંઈનહિં થાય....ધાર્યું.
રામચન્દ્ર જેવા સત્ય પુરૂષો, શીદ વનવાસે જાય ?
સીતા જેવાં મહા સતી તે, શીદ દોષીત દેખાય ?
દશાનન રણમાં શીદ રોળાય ? વિધીની કળા નહિ કળાય—ધર્યું.
ધર્મ ધુરંધર ધર્મરાય તે, શીદ દ્યુત રમવા જાય ?
પાંચ પતી જોતા સતી કેરી લજ્જા શીદ લુંટાય ?
હતા હાજર બેલી યદુરાય—છતાં શીદ દુ:ખમાં તે ડુભાય ?
કરો ને ભલે અનેક ઉપાય—છતાં ભાવિ નહીં ભૂંસાય—ધાર્યું.

(૧૫૪) સતી મંજરી. —:૦:—

મુખડા જન્નતસે તેરા, શ્યામ બે આરામ રહા,
તડપા પરવાના તો કયા, શામકો આરામ રહા.
મુજકો આનાહિ પડા, તેરી મદદકો બુલબુલ;
જબ તેરે વાસ્તે દાના-ન રહા, દામ રહા;
મેં એહિ સમજા થા કે, કલજુગમેં કોઈ ભક્ત નહિં;
તેરી ભક્તિસે એ સમજા, કે મેરા નામ રહા.

(૧૫૫) ગઝલે હકીમ. —ગઝલ—કવ્વાલી—

મગદુમ અલી એહમદ, તેરી કલીયરકી, નગરીયાં આંખોમેં બસીહૈ;
દુખીયા હું બહોત લીજો, પીયા મોરી, ખબરીયા, અબ જાન ચલીહૈ.
નયના તોરે મતવારે હેં, ઓર દિલમેં, ઉમંગ હે, કયા સાબીરી રંગહૈ;
કયુન મંય ઇતરાઉં સખીરી મોરી, સુંદરીયા સાબીરને રંગી હૈ.
દુવારે જો તેરે આવું, દીયે ઘીકે જલાંઉ, બીપતકો સુનાઉં;
ખુશહો કે ચડાઉં, તેરે રોજેપે ચદરયા, યેહ મનમે બસી હૈ.
શાબીર પીયા મુજકો તો તેરી આશ લગી હે, ગો ડુબ ચલી હે;
મજધારસે અબ પાર લગાદે મોરી નૈયા, તુમ હકકે વલી હૈ.
દસ બીસ સખીયોંયે બુરી, એક સખી હું, જો દુવારે ખડી હું;
કૌન સબકે હાતોંસે મોરી ભરદે, ગગરીયા કયું દેર લગી હૈ.
જાતે હેં હકીમ આજ, સુને જાનીબે કલીયર, મગદુમ કે દરપર;
ચલ દેખ સખી અબ. તું કલયરકી નગરીયા, કયા ધુમ મચી હે.

(૧૫૬) ગઝલે નૈયર. —કવ્વાલી—અલ્લાબાન્દિજાન—

છુપ છુપા કે લેલીયાં દીલ, અયશા દીલબર કોન હૈ,
કુછ નજર પડતી નહી, પરદે કે અંદર કોન હે.

સંગે અસવદ રખદીયા ઓર ખુદ મદીના જાબસે,
યે ખબર હોતી નહી કાબએ કે અંદર કોન હે.
રોકતી હે રાઝે પીનહાંસે શરીઅત કયા કહું,
યા રસુલીલ્લાહ તુ અલ્લાહો અકબર કોન હે.
યા નબી તુઝસે બને લાખો નબી સાહેબ વલી,
અયસા હાથોંકા સખી દીલકા દીલાવર કોન હય.
સબસે અવ્વલ સબસે આખીર સબસે અફઝલ હેતુ,
અંબીયામેં યા નબી તેરે બરાબર કોન હે.
પીરકી દીલ પર નઝર હે સબ ઉસે માલુમ હે,
જાનતા હે કોન યે ગમનામ નૈયર કોન હે.

(૧૫૭) ગઝલે નસીહત. —:૦:—

ઝરા તું સોચ અય ગાફીલ કે હમકા કયા ઠીકાના હે,
નીકલ જબ જાન ગઈ તનસે, તો સબ અપના બીગાના હે.
સુનો અય જાને મન તુમકો યહાંસે કુચ કરના હે,
રહો તુમ યાદ કી હકમેં જબતલક યહાં આબદાના હે.
અરે આફીલ તું કયું ભુલા હે ઈસ દુનિયાકી લાલચમેં,
સફર મુલકે અદમ આખીર, તુઝે દર પેશ જાના હે.
પડે સોતેહો ગફલતમેં જરા ઉઠકર આંખ તો ખોલો,
હુવા હે શામ ઉઠ બેઠો, મુસ્તફીર ઘરકો જાના હે.
ખુદા પુછેગા જબ તુમસે તુ કયા લાયા હે આલમસે,
દીયા જો ઉમ્ર ઓર દોલત તો, કયા તોફા કમાયા હે.
લગા રેહ યાદકી હકમે અગર, અપની શફા ચાહે,
ન જાવે સંગ કુછ હરગીઝ, યહીં સબ છોડ જાના હે.

(૧૫૮) ગઝલે નીરાશી. –કવ્વાલી–

કીસ દુશ્મને જાકા મોહબત નામ રખા હય,
દીલકો સોખ્તા કરનેકા ઉલફત નામ રખા હય.
ક્યા યેહ ક્યા કમ હય ફીરાકે યારકી ઘડીયાં,
ખુદા જાનેકે કીસ દીનકા કયામત નામ રખા હય.
નસીહતસે ભડક જાતી હય યે આતશ મોહબ્બતકી,
અજબ કી દીલ જલાનેકા નસીહત નામ રખા હય.
કોઈ આશકસે પુછે, લજ્જતે બેતાબીએ હીજરાં,
મોહબ્બતકે મઝેકા, દરદે ફુરકત નામ રખા હય.
મુસીબતમેં ન કામ આયા કોઈ સબ,બનગયે દુશ્મન,
કોઈ બનલા તો દે કીસકા રીફાકત નામ રખા હય.

(૧૫૯) ગઝલે મેહબુબ. —:૦:—

દીલ કીસીમેં ના લગાના જાના જવાની પનમેં,
ક્યા દાગ દે ગયોરે જાના જવાની પનમેં.
સુરત દીખાદે પીયારી દીલકો હે બેકરારી,
કયમી કરૂં ન જારી જાનાં જવાની પનમેં.
નેનો ને કર કરોરે પાનીકી ઝીલ ઉરે,
આંસુસે મેં ઘુલાન. જાનાં જવાની પનમેં.
મીટ્ટીકા કર બીછોના ઈંટોકા કર શીરાના,
તન ખાકમેં મીલાના જાના જવાની પનમેં.
મેહબુબ જાન જાનાં, મેં હો ગયા દીવાના,
શહેરોંકી ખાખ છાના, જાના જવાની પનમેં.

(૧૬૦) નઇ–ગઝલ. –કવ્વાલી–

અબ જાનેદો બસ જાનેદો વોહ બેવફા જાતા રહા:
દદ સીનેસે કલેજા ચીરકર જાતા રહા.
જીસકો છાતીસે લગા રખા થા મંયને શૌક સે;
વોહ મેરે નાજો કા પાલા દીલરૂબા જાતા રહા.
તન દીયા ઓર મન દીયા ઓર ધનભી સારા દે દીયા;
ફીરતો બાકી કયા રહા વોહ દીલકો તરસાતા રહા.
તીરે નીગાહ સે છેદકર સીના જીગર જખ્મી કીયા;
અયસા સીતમ હમપે કીયા દર દર વોહ ભટકતા રહા.
ઉસ બેવફા માશુક ને કયસા જલા રખા મુઝે:
જબ નજર પડને લગી વોહ ખુદસે શરમાતા રહા.
તનુ મન તો સારા જલ ગયા" અબ કયા રહા ઇસ જાનમેં:
ધુની જમાકર ઇશ્ક કી કફની કો રંગવાતા રહા.
ખુદ ખુદા બેજાર હૈ જો કૌલ સે ઝુટા રહે;
ઈસ સાંસસે બેજાર હંય ટુટા તો ફીર જાતા રહા.
દદ દીલભી હૈ મુઝે મકસુદ ઓર જખ્મે જીગર;
સારી બાતેં તો રહી, વો દીલરૂબા જાતા રહા.

(૧૬૧) ગઝલે–ઠુમરી. —અલસીયા—

ફૂસ ગઇ મેં તો કાલુ બલામે—
લામ અલીમ ઓર મીમકા પરદા, ઈશકો હટાકર સામને આજા;
દીલમેં અદાઓ ઉતર ગઇરે–ફૂસ ગઇ મેં તો કાલુ બલામેં.
ઇન્ના ખલકના દીલસે ભુલાયા, ન હુનો કરબ સબકો બતાજા;
હીજ્રમેં મર ગઇ મર ગઇરે–ફસ ગઇ મેં તો કાલુ બલામેં.

(૧૬૨) ગઝલે-હસન—"જમાનેકી ફેશન."

મહે રમઝાંમે હોટલમે જાના યે ભી ફેશન હય;
સરે રાહ ચલતે ચલતે પાન ખાના યે ભી ફેશન હય.
રહા ગાફીલ નમાઝોંસે ન રોઝા એક ભી રખ્ખા;
ખુદાકી યાદકો દીલસે ભુલના યે ભી ફેશન હય.
લગાકર નેકટાઈ ઓર કાલર પહેનકર ઝુબ્બા;
બઢાકર મુછ દાઢીકો કટાના યે ભી ફેશન હય.
લીયે હાથોંમે તસબીહ ઓર મુસલ્લા દર બગલ દેખા;
બરાએ નામ હી મસજીદમે જાના યે ભી ફેશન હય.
ઉડાના કોફ્તા બીરયાની ચલકર ખુબ હોટલમે;
રહા હું રોઝા યારોંમે ઉડાના યે ભી ફેશન હય.
ઝમાના આજ કલ ફેશનકા હય ફેશન પર મરતે હય;
બુઝુરગોં કી નસીહતકો ભુલાના યે ભી ફેશન હય.
કીસીકી હાથ આએ મુફતમે દોલત તો બહેતર હય;
પરાયે માલ પર કબજા જમાના યે ભી ફેશન હય.
કીસીકા કયા કુસુર ઇસમે ઝમાને કી દોરંગી હય;
દીખાએ દેખીયે જો કુછ ઝમાના યે ભી ફેશન હય.
મહે રમઝાંમે નાટકમે સીનેમામે જાતે હય;
વહાં પર નુર આંખોકા ગાવાના યે ભી ફેશન હય.
ઉડાકર શીર ખુરમા ઈદ આઇ હય ઝમાને મે;
બરાએ સયેર ચોપાટી પર જાના યે ભી ફેશન હય.
"હુસેન" દેખો તો ઇબરતસે અજબ રંગે ઝમાના હય;
કીસી પર કરકે એહસાંકો જતાના યે ભી ફેશન હય.

(૧૬૩) ચલતા પુર્જા. —રાગ કવ્વાલી—

સું જુલ્મ ન કર જાલિમ, લુત્ફો કરમકે બદલે,
એક દીન તુઝે મિલેંગે, જુલ્મો સિતમકે બદલે.
ઈસ જુલ્મે ના રવાકી, આખર સજા મિલેગી,
દોજખકા ગાર હોગા, બાગે ઈરમકે બદલે.
ઈસ અયસે આરજીપર, ફુલા હુવા હય નાહક,
મીટ્ટીકી કબ્ર હોગી, જાહો હશમકે બદલે.
દોલત ન સાથ દેગી, અજમત ન પાસ હોગી,
કીડે કફનમેં હોગે, જાહો હશમકે બદલે.

(૧૬૪) ગઝલે તજ્જમુલ—જમાનેકી ફેશન—

બગલમેં લેકે જુરવાકો ફિરાના યેહુભી ફેશન હય,
મડમ સાહેબકો થીયેટર લેકે જાના યેહુભી ફેશન હય.
લગાકર હેટ મીસ્ટર બનકે લેકર સાથ કુત્તેકો,
પહોંચકર પાર્કમે સીટી બજાના યેહુભી ફેશન હય.
કલામઅલાહકે બદલે એવેજ દીની કિતાબોકે,
પિસરકો પહેલે ઈંગ્રેજી પઢાના યેહુભી ફેશન હય.
બિછાના કરશે દસ્તરખાન ચહે ઝઘડે પૂરાને હય,
સરે ટેબલ છુરી કાંટોસે ખાના યેહુભી ફેશન હય.
અગર હો બોલકા જલસા ઉઢાનેકે લીએ ઈજ્જત,
મડમકો સાથ યારોકે નચાને યેહુભી. ફેશન હય.
બડાકર મુછકો દાઢી ઘટાકર કાટકર ઝુબ્બા,
બઈ શાને ફજીલત માંગ ખાના યેહુભી ફેશન હય.

નહીં સોતી હય આયદ દફઅ તાજીરાત કોઇભી,
"તજમ્મુલ" શએર ગયરોકે ચુરાના ચેહર્બી ફેશન હય.

(૧૬૫) ખ્વાએ–મોહબ્બત–રાગ, સારંગ–ગઝલે રૈનક.

બે જર હુએ કૌન, ઔર કહો જરદાર કૌન હુએ !
ગુલ કીસ જગસે આયા હુએ, ગુલજાર કૌન હુએ !–બેજર.
જરવાલોંસે ગરીબ, ગરીબોંસે આહલેજર,
ગર ન રીસાયતો હોવે, તો સરકાર કૌન હુએ !–બેજર
આશક અગર ન હોવે, તો માઅશુક હોવે કોન !
ગર બાવફા ન હો, તો જફાકર કૌન હુએ–બેજર.
અન્ધેર ગરન હો, તો ઉજાલેંસે કામ કયા,
રોનક નહો, તો લાલીબે દીદાર કૌન હુએ–બેજર.

(૧૬૬) શ્રી સિદ્ધ સત્યેન્દ્ર. –રાગ ગઝલ કવ્વાલી–

હુઇ હય દીલોજાંશે, ઉલ્ફત મહંમદકી,
કે તડપતી હે દીલ મેરા, મુઝે ફુરકત મહંમદકી.
મદીનેસે જો આતી હય, તો ઇતના પુછ લેતા હું,
સબા જલ્દી બતા કેસી, તબીયત હે મહંમદકી.
ન હમ જન્નતમેં જાયેંગે, ન હંમ દોજખમે જાયેગેં,
ખડે દેખા કરેંગે હશ્ર મેં, સુરત મહંમદકી.
દરે જન્નત રીદવા જબકે, દરવાજા પેં રોકેગા,
તો હોગા હુકમ જાને દો, એ હય ઉમ્મત મહંમદકી.
મીટાયા કુફ્ર દુનીયાંસે, બજાયા દીનકા ડંકા,
દીખાયા નુરકા જલવાં, વો હય તાકાત મહંમદકી.

(૧૬૭) ગઝલ શાને મોહમદ—કવ્વાલી—

પસંદ આઇ ન કોઇ, શકલ પર સુરત મોહુમ્મદકી;
હમારે દીલમેં છુપકર, રેહ ગઈ હસરત મોહુમ્મદકી.
ન હુમ દોઝખમેં જાએંગે' ન હુમ જન્નતમેં જાએંગે;
ખડે દેખા કરેંગે હુશ્રમેં સુરત મોહુમ્મદકી.
મુઝીકો અય ફીશારે કબ્ર સદમે દે અજીયત દે;
જરા દીલકો બચાના ઇસમે હુય હસરત મોહુમ્મદકી.
મદીનેકી તરફ લોગોંકો જબ જાતે હુએ દેખા;
હુમહારે દીલકો તડપાને લગી ઉલફ્લ મોહુમ્મદકી.
લહદસે યાય ફરીશતો તુમ કહાં જાને હો બેઠોભી;
જરા નમકીન હો બાતે કરો હજરત મોહુમ્મદકી.
ગુલોંને રંગ તારોને ઝીયા રોઝે અઝલ માંગી;
પુકારા દીલ મેરા દે યા ખુદા ઉલફત મોહુમ્મદકી.
ફીઝા જલદી કાયમત આએ નીકલે આરજુ દીલકી:
પઢેંહ સલ્લે અલા હુમ દેખકર સુરત મોહુમ્મદકી.

(૧૬૮) ગઝલે અનવર. —:૦:—

દીલ નદા બેચેન હુય મુજ ઇશ્ક કે બીમારકા,
લગ ગયા હુય જખમ ઇશ્કે અબરૂએ ખમદારકા.
ચશ્મે નરગીસકા હુય, ઘાયલ મીજગોંકે તીરકા,
જુલ્ફ નાગનકા હુય મારા ઔર તેરે રૂખશારકા.
કયા કરૂં મય અય મસીહા હુય કોઈ ઇસકા ઇલાજ,
મંયતો આશિક હો ગયા હુ એહમદે મુખ્ત્યારકા.

ખોલ કર ઘુંઘટ દીખાદે એક ઝલક મુખડેકી તું,
ઈસ દીલે જખ્મીકા મરહમ હુય તેરે દીદારકા.
નીમ બીસમીલ કો દીખા મુખડા હુય માહુલકા,
હુશ્નકા ઘાયલ હુય અનવર ઈશ્કકી તલવારકા.

(૧૬૯) પાક અસમત—રાગ-ગઝલ-ભેરવી.

ગયા એખલાશ આલમશે, અજબ યેહે દોર આયા હુએ,
ડરે સબ ખલ્ક જાલિમસે, અજબ યેહે દોર આયા હુએ—ગયા.
ન યારો મેં રહી યારી. ન ભાઈયોંમેં વફાદારી,
મહોબ્બત ઉડ ગઈ સારી, અજબ યેહે દોર આયા હુએ—ગયા.
બહોતસે મક્ર જો જાને, ઉન્હીકો સબ કોઈ માને,
ખરા ખોટા ન પયછાને, અજબ યેહે દોર આયા હુએ—ગયા.
ચુગલ કરતે ફીરે ચુગલી. ફગલ કરતે ફીરે ફીગલી!
દગલ કરતે ફીરે દગલી અજબ યેહે દોર આયા હુએ—ગયા.
હુન્નરમંદાન હરજાઈ, ફીરેદર બદર રૂશવાઈ,
રજીલ કોમોકી બન્યાઈ, અજબ યેહે દોર હાયા હુએ—ગયા.

(૧૭૦) મુસ્તજાદે—હોસેન—રાગ—ગઝલે—કવ્વાલી.

સોતા હુએ ગલે લગાકર વેહો જબયાર પલંગપર—કયા નાજો અદાસે,
આતી હુએં લપટ ફુલોંકી મહેકાર પલંગપર—ઉસ બંદે કબાસે.
હુએ સોરખ જો પોશાક તો ઉશગોરેબદનપર—સજતી હુએ સજાવટ,
રખતા હુએ અજબ તુરેહકા,ગુલજાર પલંગપર—અચલકી જેલાસે.
સાકીતેરે સદકે તું જરા જામકો ભર—જો શૌકે ખુદાહે,
જો સાથ રહું યારકે સરશાર પલંગપર—સર મસ્ત નીશાંસે.

હુએ આરજુ દીલકી હો આગોશમે-આવે ખ્વાહીશ મેરી.
સોજાવે તો હો જાઉં બલહાર પલંગપર-મીન્નત યહે ખુદાસે.
રંગીની તેરે સેરકી સુનકે હુસેન-અબ મુશતાક હુવા દીલ,
તુ ખુશ રહે ઓર પાસ હો, દીલદાર પલંગપર-હરરોજ રજાસે.

(૧૭૧) લયલી-મજનુ-ગઝલે, આરામ. રાગ-કવ્વાલી.

શાનકો મુજકો તેરી યાર તુ બલ જાનેદે,
ગરમી એ ઇશ્કસે યહે, ગમકો પીગળ જાનેદે.—શાનપે.
શૌક હુએ તાજાકે મએ તુજકો લપટલુ પ્યારે,
જોશે શબાબકો ન યુંભી ઉબલ જાનેદે.....શાનપે.
આગ સીલગી હુએ યહે જોબનકી ઉઠે હુએ શૌલે,
ઐસી આતાશમેં અએ દીલદાર, તું ગલ જાનેદે—શાનપે
મસ્ત ચશમે હુએ મેરી-કએફ મે ચકચુર હુઇ,
રહી મસ્તી મે મેરી જાન, નીકલ જાનેદે.—શાનપે.
જામ દે મુજકો તું આરામકા મેરે મજનુ,
કરકે લબરેજ, વહો પએમાના ઉછલ જાનેદે.—શાનપે

(૧૭૨) ગઝલે કલયર. —:o:—

ધુમ હેઅ અરશપે વો શાને ખુદા આતે હય,
મીલને અલ્લાહસે યહાં શાહે હુદા આતે હય.
બા અદબ હુરો મલક કેહ રહે હેં દેખો દેખો,
આજકી શબ વો શહે હરદો સરા આતે હય.
કહા જીબરાઇલને ઇસારેસે, જીયારત કરલો,
ધુમસે આજ વો મહાબુબે ખોદા આતે હય.

સબ નબી કે હુતે હેં આપસમે ખુશીસે દેખો,
જીસકે મુશતાક હો,–વો હોશ રૂબા આતે હય.
કહા અલ્લાંહુને મલકોંસે મીટા દો જુલમત,
આજ મહાબુબ મારે માહેલકા આતે હય.
બખશ દેતા હું અબી ઉમમતે એહમદ કો તમામ,
દેખલો આજ મેરે શમસુદ દોહા આતે હય.
શુકરકર ઐં દીલે કલયર બ તુફેલે કાજી
દમ બ દબ લબપે તેરે અદરૂદદુઆ આતે હય.

(૧૭૩) ગઝલે–આરામે–દીલ, —:૦:—

ઉઠો ગલેસે લીપટ જાઓ ફીર નીરખ લેના,
તમામ રાત પડી હે બનાવ કર લેના.
હમારે સાથ હે તેરાભી ઈમતેહાં અય તીર,
તડપકેદીલ જો નીકલ જાયે નીકળ જાયે તો જીગર લેના.
મઝા નહીં હે લડક–પનમેં સીના જોરીકા,
ખુદાકે વાસ્તે જલદી મેરી ખબર લેના.
રહી નીગાહમેં હસરત ઉધેડ–બુન દીલમેં,
બડા મઝા હસીનોંકર પ્યારકો લેના.

(૧૭૪) રસીક મણી. –રાગ ગઝલ–

બાદીલા એગે આયોરે, મોરો જોબન બીતો જાય–બાદીલા૦
ચંદા તોરી ચાંદની સુતી પલંગ બીછાય,
જબ જાગું તબ એકલી મરૂં કટારી ખાય–બાદીલા૦
પ્રીતમ પ્રીત લગાયકે છોડ ગયે પરદેશ,
જાઉં વાકે યાદમેં લઉં જોગનકા બેસ.–બાદીલા૦

(૧૭૫) લયેલી મજનું. —ગઝલે આરામ—

મજનુ હુયે લયેલી યેહે તુજપર દીવાના,
બગએર તેરે વસલકે નહું શીયાના—મજનુ૦
ન મરનેકા હુએ ડર મુઝે કુચ્છ જરાભી,
સમ એ રૂપે તેરે યેહે હું પરવાના—મજનુ૦
મેરી જીંદગી અબતો હુય ઇશ્ક હીસે,
હુએ એક દીન વ્હોહી આગમે જલજાના—મજનુ૦
મેરી જાન દુંગા મએ કદમોંપે તેરે,
અગર લયેલી સમજેગી મુજકો બીગાના—મજનુ૦
રોજે હશરકો મય પકડુંગા દામન,
જવાબ યેહે જફાકા મએં, પુછુંગા રઆના—મજનુ૦
યેહેં પએરોંપે તેરે રખા હુમને સરહુએ,
તો રે હાંતો હુએ મરના જીલાના—મજનુ૦
તું હુએ મેરી લયેલી હું મેં તેરા મજનુ,
હોગા તુજસે આબાદ મેરા વિરાના—મજનુ૦
આરામસે કામ મુઝકો નહીં હુએ,
તેરી તેગે અબરૂકા મએ હું નીશાના—મજનુ૦

(૧૭૬) ગઝલે મોતીજાન. —રાગ ગઝલ—

મજનુ તેરી આંખોમે-યા-દીલમે રહી લયલા,
કયા ખુબ મોહુબ્બતકી મંજીલ, મે રહી લયલા.
નાહક હો રહા હુએ આગે, બેચેને દીલે મજનુ,
એક દીનભી ન બે પરદા, મેહુ મીલમેં રહી લયલા.

ખુદ સમ આ ફીફ્તહો કર, પરવાના બનાનાથા,
બે કૈસકે કયુ અપની, મેહમીલમેં રહી લયલા.
લયલા કેતસવરને, રખ્ખી ન હુઇ બાકી,
લયલાહી બના મજનું, જબ દીલમે રહી લયલા.
વાકીફ હો જહાં ઉશ્કા કયું કર બને મજનુ,
મૌજુદ હરએક દીલકે, મહેમીલેમેં રહી લયલા.

(૧૭૭) ગઝલે-શાહ—કુછ નહિ ઓર સબ કુછ સહિ.

કહેતે હય લોક યારો, એહલે જર નહિ તો કુછ નહિ,
હુવા જબ જર પેદા યારો, ઘર નહિ તો કુછ નહિ.
હુવા જબ ઘરતો અય યારો, દીલબર નહિ તો કુછ નહિ,
દીલબર આઇ જબ તો યારો, મોહબ્બત નહિ તો કુછ નહિ.
મોહબ્બત મીલી અય યારો, ખુદાસે ના મીલી તો કુછ નહિ,
ખુદાસે મોહબ્બત મીલી તો યારો, "શાહ" કહેતે સબ કુછ સહિ.

(૧૭૮) ઉસ્તાદી દાદરા. —:૦:—

સાંવરીયા મન ભાયોરી, બાંકો યાર—
કાઅબેમેં ઇસા મદીનેમેં મુસા, તુરપર રૂપ દીખાયોરી—બાંકો.
કાહુમેં હસરત કાહુમેં ઇશરત, આપહીમેં આપ સમાયોરી—બાંકો.
તનમેં મનમેં ઇન નયનનમેં, હીરદે બીચ સમાયોરી—બાંકો.
પીયા જાત હે દીલ તડપત હેં, દરસનમેં કોન દીખાયોરી—બાંકો.
લાખ કહી વાને એક ન માની, સમઝ સમઝ પચતાયોરી—બાંકો.

(૧૭૯) ગઝલે ખામોશ. —:૦:—

તુ નકર અપને લીએ તદબીર અપને હાથસે,
કામ કરતી હુએ તેરી તકદીર અપને હાથસે.

અબ્રકો કર રામ રામ ઓર શેખ માહીકો સલામ,
હકને ખેંચી હે હરયેક તસવીર અપને હાથસે.
કલબ અપના સાફ કરલે, સોના રૂપા હુએ ચેઢ્ઢી,
ફૂંકદે પારસકે તંઈ, અકસીર અપને હાથસે.
કબ્રપર મજનુકો જાવે, લએલી ગર દામન કુશાં,
લાશ નીકલેગી કફનકો ચીર અપને હાથસે.
દામને આલુદાહ અયે "ખામોશ" હો કયા અજબ,
પાક કરદે હઝરતે શબ્બીર અપને હાથસે.

(૧૮૦) આરામેદીલ. –ગઝલ અકબર–

અદમસે કીસ લીયે આયા અરે નાદાન પરદેશી,
ભરોશા કયા હે દુન્યાકા, અરે નાદાન પરદેશી.
યે કયું ડાલે હેં ડેરે કીસલીયે ન્ગે-છાવની છાયે,
મુસાફીર હે તું દો દીનકા, અરે નાદાન પરદેશી.
કહાંસે આયા જાતા હે કહાં, એક બાત સુનતા જા,
યહાં ફીરભી કભી આના, અરે નાદાન પરદેશી.
કીયે સામાન કયા કયા ચંદ રોજ–જીંદગાની પર,
યે સબ રેહ જાયેગા ઝગડા, અરે નાદાન પરદેશી.
ન સો સું ખ્વાબે ગફલતમેં, તમાશા દેખ દુન્યાકા,
કે યે દો દીનકા હે મેલા, અરે નાદાન પરદેશી.
ઈબાદતકે લીયે આયા હે, ભાય બેહુકાને. વાલોંસે,
ન ખા પરદેશમેં ધોકા અરે નાદાન પરદેશી.
કહાં દારા કહાં જમશીદ, શીકંદર કહાં" અકબર,
હે સબકો ખાકસેં મીલના અરે નાદાન પરદેશી.

(૧૮૧) વિર કેશરી. –રાગ કવ્વાલી–

જબ દીલ ન હો કાબુમે, તો કયા મેરી ખતા હય, યેહ શાને ખુદા હય,
સચ હય જો મહોબ્બતમેં કીસીને કકા હય, આફત હય બલા હય.
આઝારે મહોબ્બતસે, તો અલ્લાહી બચાએ, યેહ ગમ ન દીખાએ,
યેહ દર્દ વહિ હય, જીસકી નહીં કોઇ દવા હય, બેકાર હુઆ હય.
શાયદા કો લગે હોનસે અંદાઝ, તો દેખો કુછ ગોર તો કરો,
મરતા હય તો મરનેકે સીવા, કોન જીયા હય, આખરકો ફના હય.

(૧૮૨) ગઝલે જલસા–સંગ્રહ. –રાગ રેખતો–

આદમકે શરકો જો દમ ગયા સો ફીર ના ફીરા,
જારી ઇનિ ચશ્મે જો નમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.
સરાઇ કરતે ચહેરે પર દાનો જુલફો શિહા,
ગુલે રૂબ્શર કામો સમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.
અજબ હે જજીલ મુસનર પે મુજકુ હેરત હે,
જાહાંસે જો કોઇ હમદમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.
ઉદાસ હોકે સનમ શુબહો કુ ચલા અફસોસ,
બાહાર રોનેકે સબનમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.
ગરૂરી મત કર તુજ હોશનાપે અએ માહેલકા,
અજલકી સામને રૂસ્તમ ગયા, સો ફીર ના ફીરા.

(૧૮૪) ગઝલે અનવર. —:૦:—

જલસા મુઝે દો. દો અજમેરકે બસૈયાં,
રૂખસે નીકાબ ઉઠાદો અજમેરકે બસૈયાં.
આંખોમેં અશકે હુસ્દન દાગે ફીરાક દીલમે,
દુખકી મેરી દવા દો અજમેરકે બસૈયાં.

સુરત નહીં દીખાતે હે ઇખત્યાર તુમકો.
આવાઝ હી સુનાદો અજમેરકે બસૈયાં.
હે જાગે નહો દીલમે યાં મા વ મનકે ઝગડે,
વહદતકી મય પીલાદો અજમેરકે બસૈયાં.
ઉમ્મીતવાર હોકર અનવર ખડા હે દરપર,
બીગરી હુઇ બનાદો અજમેરકે બસૈયાં.

ભાગ ૧ થી પાંચ સમાપ્ત.

